

**UCHWAŁA NR X/68/15
RADY MIEJSKIEJ W LIPSKU**

z dnia 14 grudnia 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipsk
na lata 2016-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015r. poz. 1515) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r.o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r. poz.163, poz. 693, poz. 1058, poz. 1240, poz. 1310 i poz. 1607) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipsk na lata 2016-2021, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr VIII/66/07 Rady Miejskiej w Lipsku z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipsk na lata 2007-2016 zmieniona uchwałą Nr XIII/109/08 Rady Miejskiej w Lipsku z dnia 25 lutego 2008r. i uchwałą Nr XIV/118/08 Rady Miejskiej w Lipsku z dnia 16 kwietnia 2008r.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Wojciech Marek Protasiewicz

*Załącznik do Uchwały Nr X/68/15
Rady Miejskiej w Lipsku
z dnia 14 grudnia 2015r .*

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Lipsk
na lata 2016-2021

2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII, PODSTAWA PRAWNA, PODSTAWY STRATEGICZNO PROGRAMOWE.....	7
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO – ANALITYCZNA	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY.....	16
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	17
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	25
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	29
8. BEZDOMNOŚĆ.....	30
9. EDUKACJA.....	31
10. KULTURA.....	33
11. SPORT I REKREACJA.....	35
12. TURYSTYKA.....	36
13. OCHRONA ZDROWIA.....	39
14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	43
15. POMOC SPOŁECZNA.....	44
16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	58
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	60
18. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	64
19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	65
20. ANALIZA SWOT SYTUACJI SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY.....	67
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	70

1. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.....	70
2. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁANIA, CZAS REALIZACJI, RAMY FINANSOWE.....	72
3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	91
4. PROGRAMY I PROJEKTY.....	92
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	93
SPIS TABEL.....	94

WSTĘP

Sformułowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk na lata 2016-2021 jest odpowiedzią na aktualną sytuację społeczno-ekonomiczną jej mieszkańców. Strategia stanowi szansę na wypracowanie lepszych relacji pomiędzy mieszkańcami a instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Dla każdej jednostki samorządu terytorialnego, strategia rozwiązywania problemów społecznych jest istotnym dokumentem, który pomaga wdrażać i kontrolować realizację planów strategicznych. Umożliwia również dostosowanie funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego do zmian zachodzących w najbliższym otoczeniu. Dokument jest wynikiem prac na rzecz tematyki, jaką jest problematyka społeczna. Wielkość i różnorodność problemów społecznych uzależniona jest od rozwoju cywilizacyjnego i zjawisk, jakie wraz z nim się pojawiają. Niejednokrotnie zdarzenia incydentalne stają się istotnym problemem w środowisku lokalnym. W związku z tym do każdego zidentyfikowanego problemu oczekiwane jest odnalezienie odpowiedniego środka zaradczego. Dokument ten powinien służyć do wskazania konkretnych problemów danej społeczności i ustalić wachlarz odpowiednich i realnych działań.

Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej strategia w szczególności powinna zawierać następujące zagadnienia:

1. Diagnozę sytuacji społecznej.
2. Prognozę zmian w zakresie objętym strategią.
3. Określenie:
 - Celów strategicznych projektowanych zmian,
 - Kierunków niezbędnych działań,
 - Sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - Wskaźników realizacji działań.

Mając, zatem powyższe na uwadze powołano zarządzeniem Burmistrza zespół ds. aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk na lata 2016 – 2021. W skład, którego weszły następujące osoby:

1. Beata Szymgiel – Przewodnicząca Zespołu,
2. Halina Sierocka – Członek Zespołu,
3. Teresa Sapięha – Członek Zespołu,
4. Krystyna Krysiuk – Członek Zespołu,
5. Wojciech Protasiewicz – Członek Zespołu,
6. Anna Czarnecka – Orpik – Członek Zespołu,
7. Izabela Wróbel – Członek Zespołu,

8. Alina Saczek – Członek Zespołu,
9. Mariusz Rokita – Członek Zespołu,
10. Ewa Rynkowska – Członek Zespołu,
11. Monika Kobeldzis – Członek Zespołu,
12. Barbara Tarasewicz – Członek Zespołu.

Odbyło się 6 spotkań roboczych z Zespołem oraz konsultacje z mieszkańcami. Prace Zespołu zakończono 25 listopada 2015 r.

W związku z tym, iż Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych działań w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej to skuteczność wyznaczonych w niej celów uzależniona jest zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i aktywnej, zorganizowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej, instytucji społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Właścicielem dokumentu jest Gmina, lecz to Burmistrz i Rada Miejska jest odpowiedzialna za realizację strategii. Mieszkańcy Gminy pełnią ważną rolę nie tylko autorów powstałych zapisów, ale również aktywnych uczestników. Społeczność lokalna na każdym etapie ma możliwość tworzenia jej zapisów jak i włączania się w realizację poszczególnych zadań. Dokument ten ma charakter pięcioletni i jest zgodny z założeniami polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Daje podstawę do ubiegania się o środki m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Już na wstępie należy określić, z jakich części składa się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk. Pierwsza część została poświęcona organizacji strategii w tym uwarunkowań zewnętrznych, prawnych i strategiczno – programowych. Druga część to informacje ogólne dotyczące gminy, jej sytuacji społeczno – gospodarczej. Ta część została oparta na badaniu źródeł tzw. „zastanych”, czyli danych otrzymanych od podmiotów działających w gminie. Umożliwiło to identyfikację mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Diagnoza obejmuje następujące obszary:

- Infrastruktura techniczna,
- Komunikacja i transport,
- Demografia,
- Gospodarka,
- Turystyka,
- Sport i rekreacja,
- Ochrona zdrowia,
- Bezpieczeństwo publiczne,

- Rynek pracy,
- Zasoby i warunki mieszkaniowe,
- Bezdomność,
- Edukacja,
- Kultura,
- Pomoc społeczna,
- Sytuacja osób niepełnosprawnych,
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie,
- Działalność organizacji pozarządowych.

Trzecia część, programowa określa najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one zawarte wizji, celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działania. Określono podmioty, które realizują strategię i współdziałają ze sobą. Wskazano ramy finansowe strategii. Istotną kwestią, która również jest w strategii to prognoza zmian oraz informacje, w jaki sposób będzie przebiegał proces jej wdrożenia oraz monitoringu.

Poniższa tabela prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk.

Tabela 1. Struktura dokumentu strategii.

I. Część wprowadzająca	II. Część diagnostyczno-analityczna	III. Część programowa
<p>Informacje na temat organizacji strategii Uwarunkowania zewnętrzne, prawne i strategiczno – programowe tworzenia dokumentu</p>	<p>Analiza danych zastanych tj.danych pozyskanych od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców Analiza danych pozyskanych od przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych, reprezentantów środowiska lokalnego oraz identyfikacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej- analiza SWOT</p>	<p>Wizja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań Wdrożenie strategii, monitorowanie jej realizacji Programy i projekty</p>
<p>IV. Uwagi końcowe</p>		

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

Podstawa prawna

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej wszyscy obywatele są równi wobec prawa, nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

Konstytucja RP gwarantuje poszanowanie obywateli, ich praw osobistych, politycznych, ekonomicznych i socjalnych. Szczególną ochroną Konstytucja RP obejmuje dobro rodziny. Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku wprowadza pojęcie zasady pomocniczości, jako ogólnej prawidłowości przy tworzeniu prawa w Polsce.

USTAWA Z 12 MARCA 2004 R. O POMOCY SPOŁECZNEJ

Ustawa o pomocy społecznej określa:

- Zadania w zakresie pomocy społecznej,
- Rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- Organizację pomocy społecznej,
- Zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy, zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

USTAWA Z DNIA 13 CZERWCA 2003 R. O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatami organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Regulacja ta ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców.

W celu pomocy tym osobom ustawa przewiduje tworzenie Klubów Integracji Społecznej, w ramach, których można organizować między innymi działania mające na celu:

- Pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej,
- Prace społecznie użyteczne, roboty publiczne,
- Poradnictwo prawne,
- Działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych,
- Staże, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

USTAWA Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I WOLONTARIACIE

Ustawa ta jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa to:

- Prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- Uzyskanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- Nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

USTAWA Z DNIA 9 CZERWCA 2011 R. O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa wprowadza system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pieczy zastępczej oraz postępowania adopcyjnego, jak również zasady finansowania pieczy zastępczej. Do najważniejszych zmian należy zaliczyć wprowadzenie nowych instytucji i funkcji dotychczas nieznanymi, takich jak asystent rodziny, organizator i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań własnych gminy należy między innymi:

- Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- Finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, oraz kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
- Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo –

- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

USTAWA Z DNIA 19 SIERPNI 1994 R. O OCHRONIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

USTAWA Z DNIA 26 PAŹDZIERNIKA 1982 R. O WYCHOWANIU W TRZEŹWOŚCI I PRZECIWDZIAŁANIU ALKOHOLOWI

Na mocy ustawy kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych uzyskały gminy.

Zadania gminy wynikające z ustawy to:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja zadań, przedstawionych powyżej jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską.

USTAWA Z DNIA 29 LIPCA 2005 R. O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa określa:

- Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- Zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadania gminy w zakresie przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to między innymi:

- Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

USTAWA Z DNIA 29 LIPCA 2005 R. O PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII

Na mocy ustawy zadania gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii to:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- Pomoc społeczną osobom uzależnionym, rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej oraz kontraktu socjalnego.

USTAWA Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY

Ustawa reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy. Gmina na zasadach i warunkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Podstawy strategiczno programowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dokumenty europejskie i krajowe

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego łączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego łączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- Rozwój sprzyjający łączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- Dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- Rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- Modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- Wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2014 - 2020

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z pięciu głównych funduszy,

poprzez które Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy wszystkich krajów członkowskich. Jego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi, szczególnie tych, którzy mają trudności ze znalezieniem pracy. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Realizacji celów Europejskiego Funduszu Społecznego w regionach służyć będą działania, które bezpośrednio odnoszą się do beneficjentów. W ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych kontynuowane będą działania z zakresu:

- Pomocy w znalezieniu zatrudnienia: EFS będzie wspierał organizacje z całej UE, które chcą wprowadzić w życie projekty mające na celu prowadzenie szkoleń i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Finansowane będą również inicjatywy wspierające przedsiębiorczość poprzez udzielanie pomocy finansowej dla nowych firm oraz przedsiębiorstw, które przeprowadzają restrukturyzację bądź zmagają się z problemem braku wykwalifikowanych pracowników. Pomoc młodym ludziom w procesie wkraczania na rynek pracy będzie najwyższym priorytetem EFS we wszystkich państwach UE,
- Włączenia społecznego: Zatrudnienie to najskuteczniejszy sposób zagwarantowania ludziom niezależności, bezpieczeństwa finansowego oraz poczucia przynależności. EFS będzie kontynuował finansowanie tysięcy projektów, które pomagają osobom znajdującym się w potrzebie oraz osobom z grup w niekorzystnej sytuacji w zdobyciu umiejętności zawodowych oraz pracy, a także w uzyskaniu takich samych możliwości, jakie posiadają inni,
- Lepszej edukacji: Na terenie całej UE EFS finansuje inicjatywy mające na celu poprawę kształcenia i szkoleń oraz umożliwienie osobom młodym ukończenia edukacji i zdobycia umiejętności zwiększających ich konkurencyjność na rynku pracy. Priorytetem jest ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki oraz poprawa możliwości edukacyjnych na poziomie wyższym i zawodowym,
- Wzmocnienia administracji publicznej: EFS będzie wspierał państwa członkowskie w ich staraniach zmierzających do polepszenia jakości funkcjonowania administracji publicznej i rządowej poprzez nadawanie im kompetencji administracyjnych i instytucjonalnych niezbędnych do przeprowadzenia reform strukturalnych.

Dokumenty regionalne i lokalne

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020) jest jednym z instrumentów realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP 2020).

Stanowi instrument realizacji Umowy Partnerstwa, która określa strategię funduszy

unijnych w ramach trzech polityk europejskich, tj. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 przyczynia się, więc do realizacji celów Strategii Europa 2020.

Celem jest więc realizacja strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Pakiet legislacyjny dla polityki spójności na lata 2014-2020 określił zasady prawne i ramy strategiczne oraz 11 celów tematycznych, na których ma się skupiać wsparcie z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w nowej perspektywie, tj.:

- Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
- Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK,
- Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR),
- Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,
- Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,
- Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,
- Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
- Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020 jest programem dwufunduszowym, współfinansowanym jednocześnie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Program obejmuje 33 priorytety inwestycyjne w ramach 9 celów tematycznych, które zostały ujęte w 10 osiach priorytetowych. Należy zauważyć, że struktura programu i schemat informacji w nim zawartych są oparte o logikę programu operacyjnego dla polityki spójności 2014-2020 w Polsce, określonym przez Komisję Europejską oraz wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczącymi szablonu programu operacyjnego 2014-2020 w Polsce.

Inteligentne specjalizacje

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 dokonano wyboru tzw. inteligentnych specjalizacji czyli branż, które będą traktowane priorytetowo w przypadku udzielania wsparcia.

Dla Województwa Podlaskiego inteligentne specjalizacje to:

- Przemysł zielony,
- Specjalizacja na rynku wschodnim.

Osie priorytetowe

OŚ PRIORYTETOWA 1 Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu

OŚ PRIORYTETOWA 2 Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa

OŚ PRIORYTETOWA 3 Kompetencje i kwalifikacje

OŚ PRIORYTETOWA 4 Poprawa dostępności transportowej

OŚ PRIORYTETOWA 5 Gospodarka niskoemisyjna

OŚ PRIORYTETOWA 6 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

OŚ PRIORYTETOWA 7 Poprawa spójności społecznej

OŚ PRIORYTETOWA 8 Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej

OŚ PRIORYTETOWA 9 Rozwój lokalny

OŚ PRIORYTETOWA 10 Pomoc techniczna

Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020

„Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020” jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w województwie podlaskim i reagowania na zwiany pojawiające się w otoczeniu społecznym. Zmieniająca się rzeczywistość wywiera ogromny wpływ na obraz współczesnego społeczeństwa. Wraz z zachodzącymi zmianami rodzą się nowe możliwości i szanse rozwoju. Jednakże szybka zmiana współczesnego świata stanowi również istotne zagrożenia. Ciągłe wiele osób, a także grup społecznych dotyka problem wykluczenia społecznego. Obserwowany jest niedostateczny stan diagnozy problemów marginalizacji i ekskluzji oraz niezadowalający stan rozwiązań systemowych wobec kategorii społecznych zagrożonych tymi procesami.

Celem Strategii jest zapewnienie, w warunkach ciągłych przemian, kompleksowego wsparcia osobom i grupom społecznym oraz stałe i efektywne dostarczanie profesjonalnych rozwiązań umożliwiających zapobieganie i rozwiązywanie problemów społecznych, w oparciu o posiadaną wiedzę i zdobyte doświadczenie kadr oraz wysoki poziom integracji społecznej.

Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 jest:

***Wzrost jakości życia mieszkańców województwa podlaskiego
zapewniający możliwość integracji, wypełniania ról społecznych i
równego dostępu do wszelkich praw, zasobów, dóbr i usług***

Misję polityki społecznej województwa podlaskiego, zgodnie z wymaganiami stawianym przez współczesne otoczenie, urzeczywistniać będą samorządy wszystkich szczebli, dobrze wykształcone i przygotowane kadry jednostek pomocy społecznej oraz aktywne środowiska społeczne.

W dokumencie przedstawiono kompleksowe podejście do rozwiązywania najbardziej newralgicznych problemów społecznych. Zapisy Strategii będą osiągnięte poprzez realizację programów wojewódzkich. Dokumenty te określają propozycje interwencji i kierunki niezbędnych działań poszczególnych obszarów.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Augustowskim

Istniejący system prawny narzuca obecnie na powiaty, gminy szereg zadań własnych i zleconych związanych z pomocą społeczną. Niestety, główną przeszkodą w udzielaniu pomocy społecznej stają się ciągle niewystarczające środki finansowe przeznaczane do dyspozycji instytucji pomocy społecznej na realizowaną działalność (obserwuje się wzrost potrzeb społeczeństwa w zakresie pomocy społecznej, a tym samym niewystarczające środki finansowe służące rozwiązaniu problemów społecznych). Niniejsza bariera zmusza, więc samorządy terytorialne do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia.

Strategia stanowi podstawę do prowadzenia polityki społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego. Jest ważnym elementem w tworzeniu programów działania (wraz z pozyskiwaniem środków na ich realizację) zwiększających dostęp osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym do wszystkich obszarów życia społeczno – gospodarczego. Strategia zaplanowana została do 2016 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Lipsk do 2020 roku

Posiadanie strategicznego dokumentu przez jednostkę terytorialną jest pierwszym koniecznym krokiem programowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Tworzona Strategia wypracowana przy współpracy z mieszkańcami ma służyć realizacji ich potrzeb. Udział lokalnej społeczności (w tym organizacji pozarządowych) jest stałym czynnikiem wspierającym procesy jej wdrażania. Dokument został opracowany na cały obszar administracyjny Gminy Lipsk. Tematycznie dotyczy on wszystkich sfer życia. Zostały w nim:

- Wskazane kierunki rozwoju gminy,
- Zidentyfikowane problemy mające negatywny wpływ na rozwój gminy i życie mieszkańców,
- Określone zadania, które należy zrealizować, aby te problemy rozwiązać.

Z uwagi na koszty realizacji tych zadań oraz ograniczone możliwości finansowe gminy została ułożona lista realizacyjna zadań wg. kryterium ważności, wynikającego z wagi problemu dla rozwoju gminy i mieszkańców oraz uwzględniająca okres ich realizacji. Dokument opracowany został przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Wszystkie problemy, nurtujące na co dzień gminę i jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązywania były szczegółowo omawiane i dyskutowane na sesji Rady Miejskiej oraz na zebraniach wiejskich organizowanych we wszystkich Sołectwach gminy.

W części powyżej niniejszego opracowania została zdiagnozowana aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza gminy Lipsk. Zostały zidentyfikowane aktualne problemy mające negatywny wpływ na rozwój gminy i warunki życia jej mieszkańców. W części poniżej określa się kierunki rozwoju gminy. Planuje się następujące kierunki rozwoju gminy:

- Rozwój infrastruktury technicznej,
- Rozwój kultury, sportu i turystyki,
- Ochrona atmosfery - energia cieplna i elektryczna z OZE,
- Rozwój sfery społecznej i edukacja ekologiczna,
- Poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Położenie administracyjne

Gmina Lipsk jest jedną z pięciu gmin należących do Powiatu Augustowskiego. Gmina Lipsk położona jest w rejonie przygranicznym, w północno – wschodniej części kraju w województwie podlaskim. Na północy sąsiaduje z gminą Płaska (powiat augustowski), od zachodu z gminą Sztabin (powiat augustowski), od południa z gminami Dąbrowa Białostocka i Nowy Dwór (powiat sokólski), na wschodzie graniczy z Białorusią. Powierzchnia wynosi 184,42 km².

Gmina Lipsk na tle powiatu augustowskiego

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Siedzibą gminy jest Lipsk – miasto położone w jej środkowej części, nad rzeką Biebrzą. Na terenie gminy leży 29 miejscowości, przy czym administracyjnie jej obszar podzielony jest na 30 sołectw.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć wglębnych oraz studni kopanych. Woda przeznaczona jest do zaspakajania potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług dla ludności i rolnictwa. Teren gminy zaopatrywany jest w wodę z ujęć: wody Lipsk, Skieblewo i Krasne oraz Choruzowce (gmina Nowy Dwór) i Stock (gmina Dąbrowa Białostocka).

Miasto Lipsk zwodociągowane jest w 100%, długość sieci wodociągowej na terenie miasta Lipsk wynosi ok. 15,6 km w tym 390 przyłączy, z których korzysta około 700 gospodarstw. Natomiast tereny wiejskie zwodociągowane są w 90%, a długość sieci wynosi ok. 155,3 km oraz 656 przyłączy.

Gmina Lipsk posiada trzy podziemne ujęcia wody pitnej (lokalizacja i dane w tabeli poniżej). Długość sieci wodociągowej to 155 km.

Tabela 2. Zaopatrzenie w wodę w 2014r.

Lp.	Wyszczególnienie	J.m.	Stan na dzień 31.12.2014r.
1.	Długość sieci wodociągowej	km	155
2.	Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych.	szt.	917
3.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ /miesz./rok	28,27

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Tabela 3. Ujęcia wody w 2014r.

Lp.	Ujęcia wody pitnej			Stacje uzdatniania wody	
	Nazwa ujęcia / lokalizacja	Rodzaj: wody podziemne lub wody powierzchniowe	Wydajność (m ³ /dobę)	Nazwa / lokalizacja	Wydajność (m ³ /dobę)
1.	Krasne	podziemne	135	-	-
2.	Skieblewo	podziemne	384	-	-
3.	Lipsk	podziemne	382	Lipsk	382

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Długość sieci kanalizacyjnej to zaledwie 9,8 km. Występuje ona wyłącznie w mieście Lipsk. Na terenie gminy, a konkretnie w mieście funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków - biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia została zmodernizowana w 2010 r. i działa bez zarzutu. Obecnie ścieki z terenów wiejskich gminy dowożone są do oczyszczalni ścieków w Lipsku, gdzie w 2010 r. wybudowano punkt zlewny ścieków dowożonych.

Tabela 4. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków w 2014r.

Lp.	Wyszczególnienie	J.m.	Stan na dzień 31.12.2014r.
1.	Wskaźnik skanalizowania gminy	%	Miasto Lipsk – ok. 80,19 %, teren wiejski gminy – 0%
2.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	9,8
3	Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych.	szt.	277
3.	Ilość zbiorników bezodpływowych na ścieki	szt.	76 (Lipsk), 197 (cała gmina)
4.	Ilość ścieków powstających na terenie Gminy	m ³ /rok	56.000

Tabela 5. Oczyszczalnie ścieków komunalnych w 2014r.

Nazwa /lokalizacja	Liczba mieszkańców	Liczba obsługiwanych mieszkańców	% udział obsługiwanych mieszkańców	Przepustowość projektowa (m ³ /d)	Typ oczyszczalni
Oczyszczalnia ścieków w Lipsku	2.494	2000	80,19	430	biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów

Dane Urzędu Miasta Lipsk

Na obszarze gminy Lipsk funkcjonują również przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy Lipsk nie ma centralnego źródła ciepła. Mieszkańcy gminy Lipsk czerpią energię cieplną z indywidualnych palenisk domowych i zbiorczych. Osiedla bloków w mieście Lipsk mają kotłownie zbiorcze. Gmina Lipsk nie jest dotychczas zgazyfikowana.

Na analizowanym obszarze nie ma magistrali przesyłowych gazu ziemnego, w gminie funkcjonuje system gazownictwa bezprzewodowego, którego dystrybucja prowadzona jest przez prywatnych dostawców.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

System komunikacyjny gminy stanowi sieć drogowa i komunikacja autobusowa PKS. W granicach administracyjnych gminy występują drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie.

Przez teren gminy Lipsk przebiegają następujące drogi:

Drogi wojewódzkie:

- Droga wojewódzka nr 664 Augustów- Lipsk- Granica Państwa o znaczeniu regionalnym III klasy technicznej (w przyszłości klasy: G oraz, od Lipska: Z), o nawierzchni twardej, ulepszonej bitumicznej, odcinek od ronda do granicy państwa w złym stanie technicznym,
- Droga wojewódzka nr 673 Dąbrowa Białostocka, Lipsk o znaczeniu regionalnym IV klasy technicznej (w przyszłości klasa G), o nawierzchni twardej, ulepszonej bitumicznej.

Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy to 26 km. Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 664 wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną na odcinku Lipsk – Granica Państwa to zadanie bardzo pilne z uwagi na zły stan techniczny tego odcinka i niezbędne dla otwarcia przejścia granicznego w Lipszczanach– Wojewoda Podlaski wydał w dniu 23.08.2013 r. decyzję Nr 11/2013 znak WI-I.7820.4.6.2013.AS o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej polegającej na budowie i rozbudowie tego odcinka drogi z rygiem natychmiastowej wykonalności.

Drogi powiatowe:

- Droga nr 1 228 B Sztabin-Krasnybór-Jastrzębna-Lipsk ,,
- Droga nr 1 234 B Gruszki-Rubcowo-Skieblewo-droga 664,
- Droga nr 1 235 B Kurianka-Starozyńce-Bartniki-do drogi 1237 B,
- Droga nr 1 236 B Lipsk-Rogożynek,
- Droga nr 1 237 B Kopczany-Bartniki-Wolkusz-Sołojewszczyzna,
- Droga nr 1 238 B Kopczany-Dulkowszczyzna-St.Rogożyn-Rogożynek,
- Droga nr 1 239 B Rakowicze-Lichosielce,
- Droga nr 1 240 B Rygałówka-Dolinczany-Ponarlica- Dubaśno do drogi 670,
- Droga nr 1 231 B do drogi 664-Krasne.

Ogólna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 52,778 km. Jeżeli chodzi o drogi gminne to służą one do połączeń między poszczególnymi wsiami oraz do dojazdów do łąk, pól i lasów. Ogółem w gminie Lipsk znajduje się 127,1 km takich dróg.

Układ sieci drogowej stanowi wystarczająco dogodny system komunikacyjny dla mieszkańców gminy. Problemem natomiast staje się niedostateczny stan nawierzchni wielu spośród istniejących dróg oraz ich niektóre parametry techniczne, nie odpowiadające wymogom zwiększającego się natężenia ruchu oraz bezpieczeństwa (przede wszystkim brak utwardzenia). Należy dążyć do zwiększenia ilości dróg o nawierzchni utwardzonej. Parametry istniejących dróg nie odpowiadają współczesnym wymaganiom, co wyraża się szczególnie brakiem dostatecznej nośności nawierzchni. Dlatego wymagana jest poprawa stanu technicznego dróg. Z analizy układu dróg publicznych wynika, że sieć tych dróg jest wystarczająca do obsługi istniejącej sieci osadniczej. Stan techniczny dróg jest jednak niezadowalający.

Obsługa ludności w gminie Lipsk odbywa się transportem autobusowym. Przez jej teren prowadzone są relacje o znaczeniu międzygminnym i wewnątrzgminnym. Obszar gminy Lipsk obsługiwany jest przez PKS Białystok linią Dąbrowa Biał. – Lipsk. Są to nieliczne kursy autobusów, niewystarczające dla potrzeb mieszkańców. W zdecydowanej większości mieszkańcy korzystają z własnych samochodów osobowych, często w nienajlepszym stanie technicznym.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W roku 2012 Gminę Lipsk zamieszkiwało 5489 ludności. Rok później było to 5419. Zaś w roku 2014 liczba mieszkańców spadła do poziomu 5407.

Tabela 6. Zmiany potencjału ludności w gminie Lipsk w latach 1998-2014.

Obszar [ha]	1988r.	1995r.	1996r.	2010r	2012r.	2013r.	2014r.
184,21	6148	6377	6339	5624	5489	5419	5407

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie Gminy Lipsk z roku na rok obserwuje się spadek liczby ludności. Poddając analizie dane z kilku ostatnich lat, tj. rok 1996 i 2014, można stwierdzić, że społeczność gminna zmniejszyła się o 932 osoby. Według obliczeń statystycznych w 1996 roku gminę

Lipsk zamieszkiwało 6339 osób.

Tabela 7. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 1995 – 2014.

Grupy w wieku:	1995r. Ogółem	1996r. Ogółem	2014r. Ogółem
Przedprodukcyjnym 0-17 lat	29,38 %	29,05%	16,0%
Produkcyjnym 18-59 lat K., 18-64 lata M.	53,44 %	53,65 %	63,4%
Poprodukcyjnym 60 i więcej lat K., 65 i więcej lat M.	17,17 %	17,30 %	20,6%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 8. Migracje ludności w gminie Lipsk w latach 1988-2013.

Wyszczególnienie	1988	1995	1996	2013
Napływ ogółem w tym z zagranicy	82	68	86	45
Odływ ogółem w tym za granicę	28	120	99	89
Saldo migracji	54	-52	-13	-44

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży oraz stale zwiększającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym i starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Lipsk z racji swych walorów turystyczno-wypoczynkowych nie jest miejscem koncentracji działalności produkcyjnej. Mieszkańcy znajdują zatrudnienie w rolnictwie, usługach, handlu i drobnej wytwórczości oraz turystyce. Część mieszkańców pracuje poza

gminą.

W roku 2014 w Gminie Lipsk powierzchnia użytków rolnych wynosiła 119,71 tys. ha, co stanowiło 64,91% powierzchni ogólnej całej gminy. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wyniosła 4,33 tys. ha, co stanowiło 23,47% powierzchni ogólnej. Powierzchnia pozostałych gruntów wynosiła 2,16 tys. ha, co stanowiło 11,70% ogólnej powierzchni. Struktura samych użytków rolnych przedstawia się następująco. Grunty orne zajmowały powierzchnię 7,60 tys. ha, co stanowiło 63,48% wszystkich użytków rolnych. Łąki i pastwiska zajmowały 3,94 tys. ha, co stanowiło 32,93% wszystkich użytków rolnych. Sady zajmowały 57 ha, co stanowiło 0,48% wszystkich użytków rolnych.

Grunty leśne w przeważającej większości stanowią własność państwa. Około 50% gruntów ornych zajmują gleby V i VI klasy, których większe kompleksy koncentrują się w północnej części obszaru gminy. Są to gleby piaszczyste. Tylko 2,3% gruntów ornych zajmują gleby IIIa i IIIb, gleby IVa i IVb stanowią 46,8% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Występują one na większych powierzchniach w pobliżu miejscowości Lipsk, Jałowo, Dulkowszczyzna, Siółko, Jaczniki, Kopczany i Dolinczany.

Użytki zielone zajmują 31% użytków rolnych, są to zazwyczaj gleby V i VI klasy, wypełniające obniżenia doliny Biebrzy, Wołkuszanki, Niedźwiedzicy, Pierstunki i innych cieków.

Dane dotyczące struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki.

Powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		11971
W tym:	Grunty orne (w ha)	7600
	Sady (w ha)	57
	Łąki i pastwiska (w ha)	3942
Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		4328
Powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		2157

Dane Urzędu Miejskiego Lipsk

Zgodnie z prawem geologicznym i górniczym przez pojęcie terenu górniczego należy rozumieć przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Bliźniaczym pojęciem jest obszar górniczy, w obrębie którego dozwolone jest prowadzenie działalności koncesjonowanej w zakresie eksploatacji, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji czy podziemnego składowania odpadów oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji. Zgodnie z przepisami prawa obszar górniczy podlega wpisowi do rejestru obszarów górniczych. Na terenie gminy Lipsk występują następujące obszary górnicze: Lipsk I, Lipsk.

Tabela 10. Zestawienie terenów górniczych w gminie Lipsk.

L.p.	Nazwa złoża, kruszywa	Lokalizacja	Powierzchnia obszaru górniczego	Powierzchnia terenu górniczego
1	Lipsk I	Działka nr geod. 111/1 w Lipsku	6 891m ²	12 565m ²
2	Lipsk Kolonie	Działki nr geod. 105, 106/2 we wsi Kolonie Lipsk	Pole A – 31 805m ² Pole B – 24 655m ²	Pole A – 38 642m ² Pole B – 29 622m ²
3	Kopczany	Działy nr geod. 49/2, 49/3 obręb Kopczany	1,93ha	2,76ha
4	Bartniki II	Działki nr geod. 162, 165 obręb Bartniki	1,96ha	2,81ha
5	Żabickie I	Działka nr geod. 172 w miejscowości Żabickie	13 220m ²	19 426m ²
6	Lipsk III	Działki nr geod. 114, 115 we wsi Kolonie Lipsk	18 620m ²	29 960m ²
7	Żabickie II	Działka nr geod. 174 w miejscowości Żabickie, dz. nr geod. 242 w Skieblewie	19 991m ²	19 991m ²
8	Bartniki III	Działki nr geod. 100, 101 obręb Bartniki	19 449m ²	24 406m ²
9	Lipszczany II	Działki nr geod. 4, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 20 obręb Dolinczany, dz. nr geod. 315 we wsi Rakowicze	-	-
10	Starożyńce II	Działki nr geod. 457/1, 457/2 w miejscowości Starożyńce	26 446m ²	26 446m ²

11	Żabickie	Działki nr 227,229	19 991m2	19 99m2
----	----------	-----------------------	----------	---------

Ponadto decyzją Starosty Augustowskiego znak: GP.6528.1.2015 z dnia 16.04.2015 roku, została zatwierdzona dokumentacja geologiczna złoża piasku ze żwirem w miejscowości Bartniki, Gmina Lipsk na działce nr 53/3, obręb 0001 Bartniki z zasobami na dzień 31.12.2014 r. w ilości 893.056 ton zasobów bilansowych w kat. C1.

Starosta Augustowski wydał dwie decyzje dotyczące rekultywacji gruntów poeksploatacyjnych:

- Na złożu LIPSK II w obrębie działek nr geod. 114 i 115 we wsi Lipsk. W decyzji z dnia 27.11.2012r. uznano zakończenie rekultywacji na w/w gruntach. W ramach rekultywacji wykonano wyprofilowanie skarp wyrobiska do bezpiecznego kąta nachylenia oraz wyrównanie spągu wyrobiska,
- Zobowiązanie do wykonania rekultywacji gruntów w obrębie działek nr geod. 341, 342, 631, 532, 633 po eksploatacji złoża kruszywa naturalnego „Starożyńce I” gm. Lipsk do dnia 31.05.2015r. Decyzja z dnia 27.01.2015r. jako kierunek rekultywacji określiła rolny.

Sektor gospodarki składa się z pięciu zasadniczych działów: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, usługi i turystyka. W zakres problematyki przemysłu wchodzi struktura branżowa, struktura własności, wielkość zakładów ich rozmieszczenie i koncentracja oraz liczba zatrudnionych osób. Szczególną uwagę należy zwrócić na MŚP, które służą zaspokojeniu rynku lokalnego a ich rozwój może wpłynąć na zmniejszenie bezrobocia.

Lipsk jest gminą o charakterze usługowo-rolniczym i turystycznym. Rolnictwo na obszarze gminy Lipsk stanowi dominujący sektor gospodarki. Na terenie gminy działalność produkcyjną prowadzą w większości małe i średnie przedsiębiorstwa, zatrudniające od 5 do 10 osób. Ich liczba na przestrzeni czasu utrzymuje się na mniej więcej takim samym poziomie i wynosi ok. 10 zakładów. Zajmują się one m. in. produkcją okien z PCV, produkcją pomników, przetwórstwem drewna.

Firmy usługowe działające na terenie gminy zaspokajają podstawowe potrzeby przede wszystkim ludności lokalnej. Z powodu niewielkiej liczby zakładów produkcyjnych, usługi - zaraz po rolnictwie - stanowią główną gałąź lokalnej gospodarki. Jeśli chodzi o działalność usługową, to dominuje w niej przede wszystkim handel, usługi leśne oraz usługi remontowo – budowlane.

W systemie CEIDG w spisie przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Lipsk aktywnych obecnie jest 167 podmiotów¹⁴. Spośród aktywnych zarejestrowanych podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Lipsk największy udział mają jednostki usługowe. Największe firmy posiadające swoją siedzibę i prowadzące swoją działalność na terenie gminy to:

- PPUH „A.T.C” PLASTIK Sych, Nieścier, Filipiak Sp.jawna, Lipsk, ul.Jermakowicza 12,
- ROLMET – Boguszewski, Borodziuk, DaduraSp. jawna, Lipsk, ul.Jermakowicza 12,
- ROLBUD – Toczyłowscy, Michalczuk Sp.jawna, Lipsk, ul. Pusta 38,

- „MAXBUD” Paweł Trochimowicz, Lipsk, ul. Stolarska 9,
- Centrum Wielobranżowe „ARKA” Bożena Skokowska, Lipsk, ul. Kościelna 35,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Fabian Drapczuk, Lipsk, ul. Kościelna 2, Rynek 22B,
- Sklep spożywczo-przemysłowy „MIS” Kozłowski Henryk, ul. Miejska 1.

Gmina dąży do rozwoju również poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych. Należy nadmienić, że występuje duże zainteresowanie inwestorów zewnętrznych budową farm fotowoltaicznych. Gmina posiada odpowiednie tereny pod lokalizację tych inwestycji. Na uwagę zasługuje fakt, że na terenie gminy w miejscowości Kol. Lipsk na powierzchni ok. 7600 m² w 2013 r. powstała już taka farma o mocy 0,2688 MW na gruncie dzierzawionym od Gminy Lipsk i jest ona zainteresowana tego typu inwestycjami - nie szkodzą one środowisku i przynoszą wymierne korzyści gminie.

Istotną rolę w sferze produkcyjnej odgrywa infrastruktura ekonomiczna - instytucje z otoczenia biznesu, na którą składają się banki i inne instytucje finansowe, inkubatory innowacyjności i przedsiębiorczości, parki naukowo - technologiczne, a także agencje rozwoju, instytucje doradcze, konsultingowe i szkoleniowe oraz organizacje wystawowe i promocyjne. Na obszarze gminy wyżej wymienione instytucje praktycznie nie występują, pojawiają się jedynie sporadycznie. Ich powstawanie i rozwój konieczne są do wzrostu i rozwoju gospodarczego obszaru.

Znaczącą rolę w rozwoju przedsiębiorczości odgrywa szeroki i swobodny przepływ ludności, towarów i usług. Szansą rozwoju przedsiębiorczości jest też planowane przejście graniczne z Białorusią, zarówno, jako element przedsiębiorczości, jak i turystyki. Mając to na uwadze miejscowy samorząd czyni usilne starania o budowę i otwarcie przejścia granicznego z Białorusią w Lipszczanach. W początkach lat 90-tych zakupiony został na ten cel obszar inwestycyjny w miejscowości Lipszczany ok. 7 ha gruntów. Dodatkowo, przy wsparciu władz wojewódzkich został też opracowany i zatwierdzony uchwałą Nr V/38/07 Rady Miejskiej w Lipsku z dnia 26 marca 2007 r. (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego Nr 105, poz. 930 z dnia 10 maja 2007 r.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Lipszczany w gminie Lipsk, powiat augustowski związanych z drogowym przejściem granicznym.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Przystępując do analizy problemu bezrobocia w gminie Lipsk, należy przedstawić definicje z nim związane:

- **Osoba bezrobotna** jest to osoba niezatrudniona, nieprowadząca działalności gospodarczej i niewykonującej innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia,
- **Bezrobociem w skali makro** jest pozostawanie poza zatrudnieniem, na określonym

obszarze geograficznym, znacznej liczby osób zdolnych do podjęcia pracy,

- **Bezrobociem w skali mikro** jest utrata pracy z powodu braku kwalifikacji lub zaniku innych umiejętności pozwalających objąć i utrzymać stanowisko,
- **Bezrobocie rejestrowane** to liczba osób bezrobotnych, czyli posiadających określone w ustawie cechy i zarejestrowanych w urzędach pracy,
- **Bezrobocie ukryte** to pewna – nieokreślona – liczba osób, które w myśl ustawy nie mogą zarejestrować się jako bezrobotne, które albo nie są zatrudnione de facto albo wykonywana przez nich praca nie jest niezbędna z punktu widzenia zatrudniającego,
- **Stopa bezrobocia** to ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy),
- **Poszukujący pracy** to osoby nie zatrudnione poszukujące zatrudnienia oraz osoby zatrudnione zgłaszające zamiar i gotowość podjęcia zatrudnienia w wyższym wymiarze czasu pracy albo dodatkowego lub innego zatrudnienia, zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy,
- **Pracujący w gospodarce narodowej** to osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek lub dochód, bez względu na miejsce i czas trwania tej pracy; do pracujących zalicza się:
 - **Osoby zatrudnione** na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania, właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców (łącznie z bezpłatnie pomagającymi członkami rodzin) gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z bezpłatnie pomagającymi członkami rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą, osoby pracujące na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pracującymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów), osoby wykonujące pracę nakładczą, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych (łącznie z pracującymi członkami ich rodzin), pracujących na działkach pracowników państwowych gospodarstw rolnych i na działkach przyzagrodowych członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, duchownych wszystkich wyznań, pracowników jednostek budżetowych MON i MSW (siły zbrojne),
 - **Zatrudnieni** (pracownicy najemni) **w gospodarce narodowej** to: osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy na czas określony i nie określony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy.

Do pracowników najemnych zalicza się osoby:

- Zatrudnione na podstawie umowy o pracę,
- Zatrudnione na podstawie powołania, wyboru lub mianowania,
- Pracujące w zakładach pracy w formie zorganizowanych grup roboczych (np. jednostki wojskowe, junacy obrony cywilnej, junacy straży przemysłowej i pożarnej).

Ludność bierna zawodowo to część społeczeństwa w wieku 15 lat i więcej, niepracująca i niebędąca bezrobotną; wśród ludności biernej zawodowo wyróżnia się następujące kategorie:

- Osoby otrzymujące emeryturę, rentę, alimenty, stypendium, pomoc opieki społecznej lub posiadające inne nie zarobkowe źródło utrzymania,
- Uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę na okres nauki zawodu lub przyuczenia do określonej pracy,
- Osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
- Osoby przebywające w domach opieki,
- Zakonników i zakonnice,
- Osoby uzyskujące dochód m.in. z dzierżawy, wynajmu lokali, sprzedaży rzeczy własnych, bądź z kapitału,
- Osoby przebywające na urlopie wychowawczym,
- Osoby pozostające na utrzymaniu innych osób.

Ludność aktywna zawodowo to część społeczeństwa w wieku 15 lat i więcej, zdolna do wykonywania zajęć zarobkowych i:

- Wykonująca pracę, która przynosi zarobek lub dochód bez względu na miejsce i czas trwania tej pracy,
- Bezpłatnie pomagająca w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej,
- Poszukująca pracy i zdolna do jej podjęcia (bezrobotni).

Kierunki działań podejmowane w celu ograniczenia stopy bezrobocia przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku, Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie i Urząd Miejski w Lipsku to:

- Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcić je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. Udzielanie osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa,
- Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia,
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Lipsku w zakresie rozwoju form zatrudnienia na terenie gminy:
 - Organizowanie prac społecznie użytecznych,
 - Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - Promowanie szkoleń,
 - Tworzenie na terenie gminy klimatu sprzyjającego potencjalnym inwestorom mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

Obecnie bezrobotni zarejestrowani na terenie województwa podlaskiego to 60,0 tys. osób, zaś stopa bezrobocia na Podlasiu kształtuje się na poziomie 13%. Bezrobocie na obszarze Gminy Lipsk wg stanu na dzień 31.12.2014r. przedstawia się następująco: zarejestrowano 381 bezrobotnych, w tym 184 kobiety, 197 mężczyzn.

Tabela 11. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba bezrobotnych w gminie	423	465	381
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,4%	13,5%	11,1%
Liczba bezrobotnych kobiet w gminie	203	210	184

Udział kobiet w liczbie bezrobotnych	13%	13,3%	11,7%
--------------------------------------	-----	-------	-------

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.

		liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)	liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet			ogółem	kobiet		
Wiek	18-24 lata	107	50	46,73	Staż pracy	bez stażu	110	54	49,09
	25-34 lata	93	37	39,78		do 1 roku	71	31	43,60
	35-44 lata	44	27	61,36		1-5 lat	79	32	40,51
	45-54 lata	87	54	62,07		5-10 lat	34	22	64,71
	55-59 lat	35	14	40,00		10-20 lat	62	38	61,29
	60-64 lata	15	2	13,33		20-30 lat	23	7	30,43
Czas pozostawania bez prac	do 1 miesiąca	26	12	46,15	wykształcenie	30 lat i więcej	2	0	0
	1-3 miesiące	54	22	40,74		wyższe	30	22	73,33
	3-6 miesięcy	38	20	52,63		policealne i śr. zawodowe	95	56	58,95
	6-12 miesięcy	64	28	43,75		średnie ogólnokształcące	65	26	40,00
	12-24 miesiące	66	36	54,55		zasadnicze zawodowe	120	48	40,00
	pow. 24 miesięcy	133	66	49,62		gimnazjalne i niższe	71	32	45,07

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, (łącznie 200 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (w sumie 133 osób), od 12 do 24 miesięcy (66 osób), osoby z brakiem stażu pracy (110 osób) i od 1-5 lat (79 osób). Znaczną grupę stanowiły także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (120 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (95 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły osoby w wieku 45-54 lata (87 osób) i 35-44 lata (44 osoby), osoby pozostające bez pracy od 6 do 24 miesięcy (64 osoby), osoby ze stażem pracy do roku (71 osób) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (71 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lata (62,07 %) i 18-24 lata (46,73%), wśród osób pozostających bez pracy długotrwale,

powyżej 24 miesięcy (49,62%), z brakiem stażu pracy (49,09%) i 10-20 lat (38%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (58,95%) i zasadniczym zawodowym (40%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby ze średnim stażem pracy i bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Warto też zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

Zasoby mieszkaniowe gminy tworzone są głównie przez mieszkania prywatne będące własnością osób fizycznych (ponad 98%), pozostałe % stanowi własność komunalną. Samorządy gminne ustawowo są zobligowane do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoich obywateli.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 1995 – 2013.

Wyszczególnienie	1995	1996	2012	2013
Mieszkania	1783	1786	1845	1847
Izby	6782	6798	7531	7544
Pow. użytkowa [tyś. m. ²]	128,5	128,9	147,1	147,4
Przeciętnie:				
- mieszkań na 1000	281	281	336,1	340,8
mieszkańców	20,4	20,6	26,8	27,2
- m ² pow. użytkowej / osobę	3,53	3,5	-	-
- liczba osób w mieszkaniu	0,93	0,92	-	-
- liczba osób / izbę				

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Lipsku

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	136	118	93
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1359	1044	838
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	290722,33	214959,79	153098,41

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

W latach 2012-2014 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, zmniejszyła się (z 136 w 2012 r. do 93 w 2014 r.). Zmniejszyła się również liczba przyznanych dodatków (z 1359 w 2012 r. do 838 w 2014 r.) i tym samym wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 290722,33 zł w 2012 r. do 153098,41 zł w 2014 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków

finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Na terenie gminy Lipsk występuje niewielki odsetek osób bezdomnych. Od 2013 roku do Domu dla Osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR-MARKOT w Garbasiu zostały skierowane dwie osoby, w tym jedna zrezygnowała z pobytu, druga usamodzielniała się i podjęła zatrudnienie.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana, jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie, jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

Do tej pory nie powstał żaden punkt żłobkowy w gminie Lipsk a dostępność usług wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi wpływa na zwiększenie zdolności zatrudnienia rodziców poprzez umożliwienie sprawniejszego godzenia obowiązków zawodowych i rodzinnych. Jest to jeden z głównych czynników oddziałujących na obecność kobiet na rynku pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 gmina Lipsk była organem prowadzącym 5 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole, 3 szkoły podstawowe i 1 szkołę gimnazjalną. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów w gminie w roku szkolnym 2014/2015.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1	Szkoła Podstawowa w Lipsku	10	200
2	Szkoła Podstawowa w Bartnikach	4	38
3	Szkoła Podstawowa w Rygałówce	4	41
	Razem	18	279
4	Gimnazjum w Lipsku	8	166
5	Samorządowe Przedszkole w Lipsku	4	78
	Suma razem	30	523

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Tabela 16. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów w gminie w roku szkolnym 2015/2016.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1	Szkoła Podstawowa w Lipsku	11	204
2	Szkoła Podstawowa w Bartnikach	4	36
3	Szkoła Podstawowa w Rygałówce	4	35
	Razem	19	275
4	Gimnazjum w Lipsku	8	159
5	Samorządowe Przedszkole w Lipsku	4	76
	Suma razem	31	510

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Działalność szkół opierała się na corocznych planach pracy zatwierdzonych przez rady pedagogiczne, planie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów, programie ministerialnym i programie profilaktyki.

Oprócz obowiązkowych zajęć dydaktycznych wynikających z ramowych planów nauczania przeznaczono dodatkowe środki budżetowe na realizację zajęć:

Na podstawie orzeczenia lub opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej:

- Rewalidacyjne lub korekcyjno – kompensacyjne,
- Wyrównawcze na podstawie opinii PPP,
- Nauczanie indywidualne.

Szkoły organizowały zajęcia wspierające i indywidualne potrzeby uczniów w wyrównywaniu wiedzy i umiejętności. Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia prowadzili także – logopeda i pedagog. Podejmowano działania zapobiegawczo – profilaktyczne, sprawowano opiekę psychologiczną – pedagogiczną oraz kontynuowano współpracę z instytucjami wspomagającymi.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy wynika, że placówka w Lipsku zatrudnia pedagoga, logopedę, pielęgniarkę, psychologa. Zespół szkół prowadzi dożywianie uczniów po przez catering dowożony przez firmę zewnętrzną, natomiast Przedszkole Samorządowe prowadzi własną kuchnię.

W żadnej ze szkół nie funkcjonują klasy lub oddziały integracyjne. Przedstawiciele żadnej z placówek nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Placówka w Lipsku oferuje dzieciom i młodzieży dużą ilość zajęć dodatkowych. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła języka polskiego, matematyczne, teatralne, religijne, chór i harcerstwo, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia dydaktyczne dedykowane dla uczniów zdolnych, oraz zajęć językowych i rekreacyjno-sportowych.

Spis zajęć oferowanych przez Zespół Szkół w Lipsku:

- Kółko teatralne Tatralka,

- Koło teatralne Iskra,
- Chór Tremolo,
- Rekreacyjno – sportowe,
- Klub misyjny Rafiki,
- VI Drużyna Harcerskiej Służby Granicznej „Żubry”,
- Wolontariat,
- Kółko Scrapowe,
- Szkolne Koło Turystyczne Szwędaczek,
- Koło plastyczne.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach to organizowanie prelekcji dla rodziców prowadzonych przez psychologa na temat zagrożeń płynących z niekontrolowanego i zbyt długiego korzystania przez dzieci z Internetu. Rodzice powinni także skorzystać z prelekcji przeprowadzanych przez wykwalifikowane w tym kierunku osoby, a dotyczących propagowania zdrowego stylu życia oraz prawidłowego żywienia dzieci.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, zebrania ogólne i klasowe, dyżury. Rodzice zachęceni są również do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły – np. pomoc przy drobnych remontach, przy organizacji imprez szkolnych lub środowiskowych, organizowaniu pomocy dla potrzebujących. Jednakże nadal należy rozwijać edukację Rodziców w kwestii kompetencji rodzicielskich.

10. KULTURA

Lipsk i okolice Lipska to tereny bogate kulturowo, których specyfikę określa istniejące tu niegdyś pogranicze kultur i religii. Jest ośrodkiem bogatej sztuki ludowej, rękodzieła ludowego i rodzimego folkloru. Dominującą dziedziną jest pisankarstwo. Tradycyjna pisanka lipska oraz lipski korowaj i gąski weselne zostały wpisane na ministerialną Listę Produktu Tradycyjnego. W Lipsku ma swą siedzibę suwalski oddział Stowarzyszenia Twórców Ludowych, który zrzesza najwięcej twórców ludowych z Lipska i okolic. Od ponad czterdziestu lat tradycje folkloru kultywuje Zespół Regionalny „Lipsk”. Lipsk leży także na trasie szlaku Rękodzieła i Tradycji Wsi Suwalskiej i Mazurskiej.

Na terenie Gminy Lipsk funkcjonuje jedna instytucja kultury Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipsku, w skład, którego wchodzi: Biblioteka Publiczna, Regionalna Izba Pamięci, boisko sportowe „Orlik”, Gminny Ośrodek Rekreacji.

W ramach M-GOK działa:

- Zespół Regionalny „Lipsk” w skład, którego wchodzi 13 osób w wieku 40-90 lat,
- Grupa Teakwondo – są to zajęcia z gimnastyki ogólnorozwojowej z elementami sztuki walk Teakwondo. Uczestnikami zajęć są dzieci w wieku 9-12 lat z Lipska,
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta, licząca 20 osób, orkiestra działa od 37 lat,
- Grupa taneczna Mażorettek, licząca 14 osób,
- Koło Twórców Ludowych złożone z 20 osób,
- Grupa gitarowa,
- Wypożyczalnia kajaków,
- Koła sportowe na „Orliku” – piłka nożna, tenis ziemny, badminton, siatkówka,
- Kawiarenka internetowa w bibliotece, udostępniana bezpłatnie dla wszystkich chętnych. Otwarta każdego dnia oprócz niedziel,
- Punkt Informacji Turystycznej,
- Redakcja „Echo Lipska” – gazeta lokalna, wydawana w zależności od ilości zebranych materiałów (raz w miesiącu, raz na 2 miesiące lub raz na kwartał).

M-GOK jest organizatorem imprez kulturalnych, prowadzi wynajem sal na uroczystości rodzinne, do prowadzenia zajęć Zumby, języka angielskiego i hiszpańskiego, warsztatów rękodzieła regionalnego.

Do najważniejszych imprez kulturalno-oświatowo-rekreacyjnych i okolicznościowych gminy Lipsk należą:

- Powiatowy Przegląd Widowisk Kolędniczych i Pastorałek – styczeń,
- Warsztaty pisankarskie i konkurs gminny na „Najładniejszą tradycyjną pisanek wielkanocną” – marzec,
- Uroczystości: 3-maja i 11 listopada,
- Dni Lipska – ostatnia sobota i niedziela maja,
- Półkolonie „Wakacje dzieciom” – lipiec,
- Festyn z Jajami – lipiec,
- Dożynki Gminne - Turniej Wsi – wrzesień,
- Złote i Srebrne Gody – listopad,
- Warsztaty regionalnych ozdób Bożonarodzeniowych – listopad-grudzień,
- Tradycyjna Wigilia w Lipsku (dla samotnych),
- Sylwester pod chmurką.

Ośrodek kultury w Lipsku wychodzi z ofertą do zorganizowanych grup turystycznych, ph. „Spotkanie z folklorem w Lipsku”. Podczas wędrowki ulicami Lipska uczestnicy zapoznają się z ciekawymi faktami, miejscami i postaciami z historii miejscowości oraz mogą wziąć udział w warsztatach pisankarskich, pieczywa obrzędowego (korowaj i gąski weselne), plastyki obrzędowej (ozdoby dawnych wnętrz: wycinanki, pająki, kwiaty bibułkowe, suche bukiety, palmy wielkanocne) oraz pokazach tkackich (tkaniny dwuosnowowe).

Muzeum Regionalne w Lipsku powstało w 1973 roku. Od początku swego istnienia pozyskuje eksponaty od mieszkańców Lipska i okolic. Obecnie muzeum stanowią 4 sale muzealne.

- **Sala 1** prezentuje wygląd dawnej izby. Składa się na nią sprzęt codziennego użytku. Zgromadzone eksponaty pochodzą z różnych okresów historycznych i w całościowym zestawieniu ukazują zamiany zachodzące w kulturze i tradycji,
- **Sala 2** to wystawa prezentująca podstawowe narzędzia związane z uprawą roli: brony drewniane, socha, jarzmo. Prezentowane są również inne narzędzia związane z pracami gospodarskimi: cep, stępa, żarna oraz przyrządy służące obróbce lnu. Zgromadzono ponadto bogatą ekspozycję naczyń słomianych w których przechowywano m.in.: mąkę, ziarna, sieczkę, sól,
- **Sala 3** poświęcona jest lokalnej historii. W krótki i treściwy sposób obrazuje historię tego regionu. Opis dziejów od czasów najstarszych od dzisiaj z zaznaczeniem najważniejszych momentów lokalnej historii: czasy Jaćwingów, założenie miasta Lipska, okres Królestwa Polskiego i Polski międzywojennej, II wojna światowa oraz współczesność,
- **Sala 4 (Muzeum Lipskiej Pisanki i Tradycji)** poświęcona lipskiej pisance. Promuje lokalną tradycję wielkanocnego pisankarstwa, w której zaprezentowana jest technika pisankarska - wzornictwo, metody farbowania, zwyczaje Wielkanocne. W sali warsztatowej prowadzone są przez twórców ludowych zajęcia rękodzielnicze, na których można zdobyć umiejętności wykonywania pisanek, "pajaków", kwiatów bibułkowych, pieczywa obrzędowego.

Oprócz w/w działań, na terenie Lipska działa chór szkolny, kółko taneczne oraz grupy teatralne przy ZSS, schola i chór parafialny.

Powyższy opis stanu faktycznego pokazuje dużą różnorodność zajęć, jednakże należałoby zróżnicować, dopasować formy upowszechniania kultury do różnych kategorii wiekowych odbiorców oraz ich potrzeb i preferencji.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa, bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Przedszkola i szkoły wykorzystywały do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji ruchowej inne urządzenia rekreacyjno – sportowe, których stan obejmuje tabela poniżej.

Tabela 17. Urządzenia rekreacyjno – sportowe.

Wyszczególnienie	Rodzaj urządzenia	Liczba urządzeń
Samorządowe przedszkole	Plac zabaw	1 komplet
Szkoła podstawowa w Lipsku	-zestaw do zabaw i ćwiczeń dla kl. I-III	1 komplet
	- boisko Orlik	1
Szkoła podstawowa w Bartnikach	- sala gier i zabaw „Radosna szkoła”	1
	- boisko do piłki nożnej i siatkówki	1
	- plac zabaw, w tym:	1
	- huśtawki	1
Szkoła podstawowa w Rygałowce	- mini karuzela	1
	- boisko do piłki nożnej i siatkówki	1
	- plac zabaw	1
Gimnazjum	- sala rekreacyjna	1
	- altas do ćwiczeń	1
	- zeskok do skoku wzwyż	1

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Na terenie Lipska działają między innymi: Klub Sportowy „Biebrza”, Podlaska Szkoła Taekwon-do „Ko-Dang” Lipsk.

Klub Sportowy „Biebrza”

Klub powstał w 2000r od kilkunastu lat realizuje zadania gminy upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy Lipsk. Sekcją wiodącą klubu jest piłka siatkowa. Drużyna klubu bierze udział w rozgrywkach III ligi woj. podlaskiego. Klub organizuje treningi dla młodzieży z zakresu piłki siatkowej. W klubie istnieje jeszcze sekcja wędkarska, która organizuje zawody wędkarskie dla mieszkańców gminy. Klub zrzesza ok 40 członków.

Podlaska Szkoła Taekwon-do „Ko-Dang” Lipsk.

Obecnie w PST prowadzone są zajęcia w czterech grupach. Są to grupa dziecięca taekwondo, grupa zawodnicza taekwondo, grupa kickboxingu oraz grupa krav maga/cross training. W sumie trenuje w Lipsku ok. 30 osób (od szkoły podstawowej do aktywnych zawodowo). Od dwóch lat wspólnie z przyjaciółmi z innych klubów współorganizowany jest cykl turniejów dla dzieci i młodzieży pod nazwą Profesjonalna Liga Taekwon-do. W 2015r. turniej finałowy był zorganizowany w Dąbrowie Białostockiej. W przyszłym roku istnieją plany startowania w większej liczbie zawodów, doposażenie sali treningowej oraz organizacja jednego z turniejów Profesjonalnej Ligi Taekwon-do.

12. TURYSTYKA

Na życzliwą gościnę mogą liczyć przybywający do gminy turyści. Wszelkie niezbędne informacje będą mogli uzyskać w Punkcie Informacji Turystycznej prowadzonym przez Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Lipsku. Gmina zaprasza do korzystania z oddanego do użytku w 2007 roku Gminnego Ośrodka Rekreacji w Lipsku ze świetnie wyposażonym polem namiotowym.

Najważniejszymi walorami przyrodniczymi gminy są tereny należące do Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz Puszczy Augustowskiej. Tereny te włączono do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Zajmują one ponad 53% powierzchni gminy. Miłośnicy aktywnego wypoczynku z pewnością chętnie skorzystają z wypożyczalni kajaków.

W ramach projektu „Ochrona siedlisk mokradłowych doliny Górnej Biebrzy” realizowanego w latach 2012 – 2017 została zbudowana mała infrastruktura turystyczna, czyli ścieżki, wiaty i kładki, między innymi w okolicach Lipska. Zapewnią one dostęp do unikatowych widoków, umożliwią podglądanie żerowisk dzikich zwierząt czy siedlisk ptaków. Wybudowana infrastruktura turystyczna wpłynie na dostępność obszarów interesujących przyrodniczo a w konsekwencji większe zainteresowanie turystyką na tym obszarze.

Biebrzański Park Narodowy obejmuje swoimi granicami najbardziej naturalne, wartościowe przyrodniczo obszary Kotliny Biebrzańskiej. Bagna biebrzańskie przedstawiają szczególnie, dziki, nieco smętny krajobraz o swoistym kolorycie zmieniającym się od wiosny do jesieni. Wiosną rozlewiska Biebrzy sięgają w głąb doliny. Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne, związane bezpośrednio z niepowtarzalnymi walorami przyrodniczymi Biebrzańskiego Parku Narodowego. Jednym z nich jest szlak kajakowy, który ma swój początek w Lipsku, biegnie rzeką Biebrzą do Sztabina, Goniądza i dalej do Wizny, gdzie rzeka Biebrza łączy się z Narwią. Długość całego szlaku wynosi 155 km od Lipska do Wizny, średnio, co 19 km znajdują się pola namiotowe, początkowe w Lipsku.

Kolejne szlaki to:

Zachodni szlak turystyczny

LIPSK – JAŁOWO – SZUSZALEWO – KAMIENNA STARA I NOWA – OSTROWIE BIEBRZAŃSKIE – NOWY LIPSK – LIPSK .

Długość szlaku wynosi ok. 33 km. Szlak jest dostępny dla rowerów i w zasadzie dla samochodów osobowych. Odcinek szlaku między wsiami Szuszałewo – kolonia Grabówka – Kamienna Stara, prowadzi polnymi drogami gruntowymi, które w czasie deszczu mogą być trudne do przejechania samochodem (miejscowi mieszkańcy korzystają z tych dróg przez cały rok). Szlak na odcinku od Lipska do mostu na Biebrzy w Ostrowiu Biebrzańskim, pokrywa się ze szlakiem “niebieskim” wytyczonym przez pracowników Biebrzańskiego Parku Narodowego. Od mostu na Biebrzy do Lipska szlak pokrywa się ze szlakiem “zielonym” BPN.

W części „zielonej” obok szlaku znajdują się unikalne i nieznane w Polsce ekosystemy otwartych turzycowisk i mechowisk, karłowatych lasów bagiennych i zbiorowisk żurawin na torfowiskach wysokich. Planując tym szlakiem wyprawę, warto zarezerwować czas i zbroczyć

w w/w ekosystemy. Cały szlak prowadzi wokół środkowego odcinka biegu górnej Biebrzy. Pod względem botanicznym, z punktu widzenia fitocenoz, jest to jedno z najciekawszych miejsc w Polsce.

Szlak turystyczny dolinami Hacıłówki i Wołkuszanki:

LIPSK – SKIEBLEWO – WOŁKUSZ – BARTNIKI – STAROŻYŃCE – KURIANKA - LIPSK

Szlak prowadzi północną częścią gminy Lipsk. Jest dostępny dla rowerów, jak i samochodów osobowych. Szlak nie jest zagospodarowany turystycznie. Prawie we wszystkich mijanych wsiach znajdują się sklepy spożywcze – z zaopatrzeniem nie powinno być więc kłopotów.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe szlaku określają doliny rzek: Hacıłówki, Wołkuszanki, Perstunki oraz Biebrzy, a także południowo-wschodni fragment Puszczy Augustowskiej.

Szlak północno-zachodni

LIPSK – JASTRZĘBNA II – BALINKA – KOZI RYNEK – KURIAŃSKIE BAGNO – LEŚNICZÓWKA HANUS – KRASNE – SKIEBLEWO – BATORÓWKA – LIPSK

Długość trasy wynosi ok. 60 km. Jest ona dostępna dla rowerów oraz samochodów osobowych. Specyfiką tej trasy jest to, że aby w pełni docenić walory przyrodnicze miejsc zalecanych do zwiedzenia, trzeba robić postoje i w obrębie postoju poruszać się pieszo, bo tylko tak można się dostać do zalecanych miejsc. W związku z tym należy zarezerwować niezbędny zapas czasu.

Szlak rowerowy (dostępny także dla samochodów) dolinami górnej Biebrzy, Niedźwiedzicy i Nurki, szlak prowadzi przez miejscowości: Lipsk- Kurianka- Jaczniki- Rygałówka- Ponarlica- Koniuszki- Rogożyn Nowy –Rogożynek- Lipsk. Długość szlaku wynosi 30 km Prowadzi on terenami BPN lub jego otuliną.

Szlaki regionalne:

- Rowerowy R-65 - Fragment Południowego Pierścienia Suwalszczyzny od Nowego Lipska do Rubcowa,
- Szlaki piesze:
 - Zielony- fragment od Nowego Lipska do Lipska,
 - Niebieski – fragment od Lipska do Jałowa.

Dane szczegółowe na temat obiektów zakwaterowania zbiorowego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2015 rok.

Nazwa obiektu	Adres obiektu
„Pod Modrzewiem” Danuta Hawrylik	ul. Rzemieśnicza 4, 16-315 Lipsk
Jadwiga Drapczuk	ul. Krótka 3, 16-315 Lipsk
Agroturystyka „Cisza i Spokój nad granicą Białoruską” Marek Krawczyk	Rakowicze 55, 16-315 Lipsk
Andrzej Radziwonowicz	ul. Słoneczna 15, 16-315 Lipsk

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

13. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Lipsk zadania z ochrony zdrowia realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipsku, który swoją działalnością obejmuje pacjentów zadeklarowanych z terenu gminy Lipsk i z sąsiednich gmin: Płaska, Nowy Dwór, Sztabin.

Zakład wykonuje świadczenia zdrowotne w zakresie:

- Podstawowej opieki zdrowotnej,
- Specjalistycznej opieki ambulatoryjnej (Poradnia Położniczo Ginekologiczna),
- Udzielanie pomocy doraźnej w razie wypadku, urazu nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia z zagrożeniem życia,
- Przeprowadzanie badań profilaktycznych i promujących zdrowie, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dziećmi,
- Rehabilitacji medycznej,
- Opieki długoterminowej,
- Diagnostyki laboratoryjnej,
- Diagnostyki obrazowej.

SP ZOZ w Lipsku realizuje unijny projekt pod nazwą: ”Dostosowanie budynku do potrzeb pacjentów oraz zakup nowego sprzętu medycznego w celu podniesienia standardu usług medycznych w SP ZOZ w Lipsku”. Z otrzymanych środków finansowych placówka wzbogaciła się o najnowszej generacji ultrasonograf /aparatusg/, aparat EKG, urządzenia rehabilitacyjne, diatermię, stół ginekologiczny, sprzęt do analizy laboratoryjnej, komputery oraz system informacyjny, który usprawnił pracę laboratorium analitycznego. Pozyskane

środki finansowe nie tylko zostały zainwestowane w nowy sprzęt, ale także w modernizację całej placówki.

W SP ZOZ pracują: specjalista chorób wewnętrznych, dwóch lekarzy chorób wewnętrznych, pediatra, specjalista ginekolog-położnik, specjalista radiologii co 2 tygodnie wykonuje badania USG, raz na 2 miesiące diabetolog przeprowadza konsultacje diabetologiczne dla naszych pacjentów, pracuje również wykwalifikowany, doświadczony z długoletnim stażem średni personel medyczny.

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Dużym niedogodnieniem dla mieszkańców gminy jest zbyt duża odległość do Poradni Specjalistycznych. Najpilniejszymi potrzebami zgłaszanymi przez mieszkańców jest utworzenie na terenie gminy Lipsk Poradni Specjalistycznych.

Tabela 19. Zakłady opieki zdrowotnej, w gminie w 2014 roku.

Nazwa placówki	Adres
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipsku	ul. Rynek 7, 16-315 Lipsk

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Tabela 20. Apteki w gminie w 2014r.

Nawa placówki	Adres
Apteka S.C.	Lipsk ul. Rynek 7a
Apteka Centrum	Lipsk ul. Kościelna 2

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej przy założeniu, że reprezentują one średnią gminną.

Tabela 21. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2014 roku.

Rodzaj schorzenia	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie
Choroby tarczycy	2
Otyłość	24
Padaczka	3
Dziecięce porażenie mózgowe	2
Zaburzenie refrakcji i akomodacji oka	57
Alergia – dychawica oskrzelowa	4
Alergie pokarmowe	7
Alergie skórne	5
Zniekształcenia kręgosłupa	30
Wady rozwojowe układu krążenia	2
Zaburzenia rozwoju fizycznego	27
Inne schorzenia wymagające opieki czynnej	5
Suma	169

Dane Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipsku

U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (57 osób), następnie zniekształcenia kręgosłupa (30 osób), zaburzenia rozwoju fizycznego (27 osoby), otyłość (24 osób).

Tabela 22. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2014 roku.

Rodzaj schorzenia		Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		-
nowotwory		56
choroby tarczycy		192
cukrzyca		205
niedokrwistość		9
choroby obwodowego układu nerwowego		239
choroby układu krążenia		1131
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	36
	choroba nadciśnieniowa	857
	choroby naczyń mózgowych	28
	niedokrwienna choroba serca (w tym przebyty zawał serca)	210
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		192
przewlekłe choroby układu trawiennego		358
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		140
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		96

Dane Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipsku

Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (1131 osoby), przewlekłe choroby układu trawiennego (358 osób) i chorobami obwodowego układu nerwowego (239 osób). Wraz ze wzrostem liczby osób w podeszłym wieku wzrasta zapotrzebowanie nie tylko na usługi społeczne ale i zdrowotne.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 23. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2014 roku.

Forma profilaktyki	Liczba dzieci i młodzieży
Porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	35
Porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następnym razem (dzieci do lat 3)	108
Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. Roku życia)	36
Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następnym razem (dzieci do lat 3)	108
Profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	177
Profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadane zgodnie z programem badań profilaktycznych)	170

Dane Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipsku

W 2014 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego SPZOZ w Lipsku po raz pierwszy i po raz następnym zostało objętych odpowiednio 35 i 108 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce w przypadku 36 dzieci do 1. roku życia, a następnym razem w przypadku 108 dzieci (dzieci do lat 3). Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 177 dzieci i młodzieży, w tym 170 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

System w jakim obecnie funkcjonuje SP ZOZ spełnia wymogi Narodowego Funduszu Zdrowia oraz wystarczająco zabezpiecza dostępność usług i świadczeń zdrowotnych dla pacjentów zadeklarowanych do tutejszej placówki.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Tabela 24. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku.

Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw na terenie gminy Lipsk
Kradzież z włamaniem	2
Bójka lub pobicie	0
Kradzież mienia	5
Uszkodzenie mienia	0
Nietrzeźwi kierujący	21
Požary	0
Wypadki drogowe	1
Kolizja drogowa	18
RAZEM	47

Dane Posterunku Policji w Lipsku

Według danych Posterunku Policji, w 2014 roku w Lipsku popełniono ogółem 47 przestępstw. Wśród nich odnotowano najwięcej przestępstw - 21 nietrzeźwych kierujących, 18 wypadków drogowych i w kategorii przestępstw kryminalnych dominowały przestępstwa przeciwko mieniu, wśród których najczęściej odnotowywano 5 kradzieży mienia i 2 kradzieże z włamaniem.

15. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Lipsk wykonuje Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach zdrowotnych

finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2014 roku kadre M-GOPS-u stanowiło 12 osób w tym pracownik gospodarczy, osoba sprzątająca i asystent rodziny. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w M-GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.

Rodzaj stanowiska	Liczba etatów	O ile etatów powinno być więcej?
Kadra kierownicza	1	-
Pracownicy socjalni	3	-
Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1	-
Pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	-
Pozostali pracownicy	4,5	1

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipsku wymóg ten był spełniony i wynosił 1851 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych M-GOPS-u figuruje m.in. potrzeba zwiększenia o jedną osobę, liczbę pozostałych pracowników.

Tabela 26. Wykształcenie kadry M-GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.

Rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		Liczba osób		
		Kadra kierownicza	Pracownicy socjalni	
Wykształcenie	Wyższe kierunkowe	-	2	
	Wyższe niekierunkowe	-	-	
	Średnie kierunkowe	1	1	
	Średnie niekierunkowe	-	-	
	Zawodowe i niższe	-	-	
Dodatkowe kwalifikacje	Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	Ukończona	1	-
		W trakcie realizacji	-	-
	Specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	Posiadany	1	1
		W trakcie realizacji	-	-
Osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
Osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		-		
Osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		1		

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe posiadało 3 pracowników socjalnych. Z kolei wykształceniem średnim kierunkowym legitymował się 1 kolejny pracownik socjalny oraz kierownik. Dodatkowo kierownik posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, jak i kierownik i pracownik posiadli specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego a dwie osoby z kadry były zainteresowane podjęciem specjalizacji.

Prawo do wsparcia udzielanego przez M-GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które do października 2015 roku kształtowało się na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Natomiast od października 2015 roku obowiązuje Rozporządzenie Ministrów z dnia 14 lipca 2015 w sprawie zweryfikowania kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Kryterium zostało ustalone na poziomie 514 zł na osobę w rodzinie i 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, (od listopada 2015 wynosi 674 zł) a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł (od listopada 764 zł). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza

kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań M-GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez M-GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	723	554	468
Liczba rodzin	350	318	280
Liczba osób w rodzinach	1244	1101	929
Udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	723	554	468

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 ulegała wahaniom (1244 w 2012 r., 1101 w 2013 r., 929 w 2014 r.). Nieznacznie malał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (723 w 2012 r., 554 w 2013 r., 468 w 2014r.).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia M-GOPS-u w 2014 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie, dotknięte bezrobociem lub długotrwałą, niespodziewaną chorobą.

Pochodzące z ww. rodzin dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Ubóstwo	301	284	258	1119	1008	878
Sieroctwo	1	0	0	2	0	0
Bezdomność	5	5	3	6	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	93	94	60	519	472	337
Bezrobocie	130	138	137	411	411	413
Niepełnosprawność	65	65	66	214	216	192
Długotrwała lub ciężka choroba	102	96	98	333	311	289
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	43	46	40	153	168	153
Przemoc w rodzinie	1	0	1	4	0	1
Alkoholizm	24	28	28	57	55	47
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	3	0	1	3	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	4	3	0	14	10	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

W latach 2012-2014 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były bezrobocie i ubóstwo. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia M-GOPS-u z powodu bezrobocia nieznacznie wzrosła z 411 w 2012 r. do 413 w 2014 r., ubóstwo zmalało z 1119 w 2012 r. do 878 w 2014 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. O ile liczba osób w rodzinach objętych pomocą M-GOPS-u z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej ulegała wahaniom (153 w 2012 r., 168 w 2013 r., 153 w 2014 r.), o tyle liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia M-GOPS-u w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa zmniejszała się z roku na rok (z 519 w 2012 r. do 337 w 2014 r.).

Ważną przyczyną udzielania pomocy była również niepełnosprawność. W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach objętych pomocą M-GOPS-u z tego powodu ulegała niewielkim wahaniom (214 w 2012 r., 216 w 2013 r. i 192 w 2014 r.).

W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak alkoholizm, bezdomność, e-sieroctwo czy przemoc w rodzinie. O ile liczba osób w rodzinach objętych wsparciem M-GOPS-u z powodu alkoholizmu i długotrwałej lub ciężkiej choroby malała (alkoholizm z 57 w 2012 r. poprzez 55 w 2013 r. do 47 w 2014 r.), długotrwała lub ciężka choroba (z 333 w 2012 r. poprzez 311 w 2013 r. do 289 w 2014 r.), z powodu przemocy w rodzinie również malała (z 4 w 2012 r. do 1 w 2014 r.).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez M-GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez M- GOPS w latach 2012-2014.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Pieniężna	248	187	171	181	163	503	503	451	424
Rzeczowa	475	382	302	235	210	168	1008	901	709
Praca socjalna	-	-	-	360	588	280	1365	2121	921
Poradnictwo specjalistyczne	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Schronienie	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	9	10	8	9	9	8	11	10	8
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	5	5	5	5	5	7	7	6
Pobyt w domu pomocy społecznej	3	6	6	3	6	6	3	6	6
Sprawienie pogrzebu	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Praca socjalna w oparciu o kontrakt socjalny	-	-	-	0	0	0	0	0	0

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

W latach 2012-2014 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Istotnymi rodzajami wsparcia była udzielana pomoc rzeczowa i finansowa, głównie w postaci zasiłków stałych, zasiłków celowych, zasiłków okresowych oraz posiłków. Wśród form pomocy udzielanej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez M-GOPS do domów pomocy społecznej. Gmina dofinansowała pobyt osoby w domu pomocy społecznej 3 osobom w 2012r., 6 osobom w 2013r., 6 osobom w 2014r. Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia M-GOPS realizował wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy.

W zakresie organizacji działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2011 roku powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, 17 lutego 2011 r. uchwałą Nr IV/25/11 z dnia 17.02.2011. W skład Zespołu weszli przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny: m.in. przedstawiciele Szkół Podstawowych, Policji, Służby Zdrowia, Niepublicznego ZOZ oraz Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rozpoczęto systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, organizowanie akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie w formie spotkań, szkoleń, dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych, jak również działania interwencyjne skierowane zarówno do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak i osób stosujących przemoc.

Tabela 30. Skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.p.	Imię i Nazwisko	Nazwa Instytucji
1.	Beata Szmygiel	Kierownik w Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipsku
2.	Halina Sierocka	Przewodnicząca Miejsko Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lipsku
3.	Mł. asp. Paweł Borodziuk	Dzielnicowy Zespół ds. Prewencji Posterunku Policji w Lipsku
4.	Krystyna Krysiuk	Pielęgniarka w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lipsku
5.	Lucyna Bogdan	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Rygałównie
6.	Alina Czebak	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Bartnikach
7.	Krystyna Danielewicz	Kurator zawodowy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Augustowie
8.	Andrzej Stanisław Litwińczuk	Kierownik Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Poradnia Zdrowia Psychicznego-Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia” w Augustowie
9.	Maria Bieciuk	p.o. Dyrektora ZSS w Lipsku
10.	Leonarda Żabicka	Przedstawiciel organizacji pozarządowej tj. „Caritas ” w Lipsku

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Ważnym elementem wsparcia finansowego osób i rodzin w środowisku lokalnym w 2014 roku był, z uwagi na skalę jego realizacji, wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Zgodnie z programem, realizacja zadania jest oparta na wkładzie gminy nie mniejszym niż 40% środków finansowych własnych gminy oraz 60% środków dotacji przyznanej przez Wojewodę Podlaskiego na dofinansowanie zadanie własnego gminy w zakresie dożywiania

osób potrzebujących w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” Na wniosek Burmistrza procentowy wkład własny gminy został ustalony i zrealizowany na poziomie 20% natomiast 80% stanowiła dotacja z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W 2014 roku pomocą w ramach Programu objęto 485 osób, w tym 290 osób korzystających z posiłków.

Zgodnie z pkt V.2 Programu w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku. Rada Miejska w Lipsku w dniu 31.03.2014 r. podjęła Uchwałę nr 29/240/14 w sprawie programu osłonowego „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”.

Do objęcia tą formą pomocy w 2014r. Dyrektor Zespołu Szkół Samorządowych w Lipsku zgłosił 6 uczniów, Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Sokółce - 2 uczniów, Szkoła Podstawowa w Rygałowce - 1 ucznia. Ta forma zgłoszenia nie wymaga przeprowadzania wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej. Kryterium dochodowe, w/g którego przyznawano pomoc rzeczową lub finansową to 150% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (542 zł) tj. 813,00zł i 684,00zł na osobę w rodzinie (od 456 zł).

W 2014 roku ośrodek pomocy społecznej współpracował z 14 szkołami i bursami. Były to szkoły położone na terenie województwa podlaskiego. Łączna wartość przyznanej pomocy wynosiła 337 000,00zł, w tym: dotacja 269 600,00 zł, środki własne 67 400,00 zł. Wydano 316 decyzji administracyjnych, decyzje wydawane są na okres kalendarzowy- rok budżetowy tj. od stycznia do czerwca i od września do 20 grudnia 2014 r. Nie było decyzji odmownych. Oprócz posiłków z ww. Programu 97 osobom udzielono pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności na kwotę 116 276,00 zł. Na tę formę pomocy wydano 155 decyzji.

Tabela 31. Realizacja dożywiania w szkołach i bursach na terenie woj. podlaskiego. Liczba osób korzystających z dożywiania.

Rok	2014	Liczba świadczeń
Ogółem- liczba osób objętych dożywianiem w tym:	485	x
Liczba korzystających z posiłku (dzieci)	290	41 870
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego	97	293

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Tabela 32. Realizacja dożywiania uczniów z Gminy Lipsk w szkołach i bursach w 2014r.

Lp.	Nazwa szkoły	Ilość uczniów dożywianych w czerwcu 2014	Ilość uczniów dożywianych w grudniu 2014r.	Koszt jednego posiłku w zł
1.	Zespół Szkół Samorządowych w Lipsku	111	131	4,16
2.	Zespół Szkół Samorządowych-Przedszkole w Lipsku	18	20	3,20
3.	Szkoła Podstawowa w Bartnikach	27	27	4,16
4.	Szkoła Podstawowa w Rygałówce	26	23	4,16

Dane Urzędu Miejskiego w Lipsku

Ponadto we współpracy z Caritas organizowane były paczki żywnościowe – MGOPS przygotowywał listy osób potrzebujących a Caritas przygotowywał i przekazywał paczki potrzebującym (grudzień 2014 i styczeń 2015).

W 2008 roku realizowany był projekt w ramach działania VII Promocja integracji społecznej, 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Tytuł: Program Aktywizacji społeczno-zawodowej bezrobotnych w gminie Lipsk. Okres realizacji projektu: 01.06.2008-31.12.2008. Liczba uczestników: 6 osób bezrobotnych. Działania w ramach projektu:

- Spotkania indywidualne z psychologiem,
- Warsztat grupowy z psychologiem,
- Warsztat grupowy z doradcą zawodowym,
- Spotkanie z doradcą zawodowym,
- Szkolenia i praktyki zawodowe u pracodawców.

W ramach realizowanych zadań M-GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego (przyznawanego od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1845145	1605061	1633828
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia Rodzinne	444	411	384
Rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
Zasiłek rodzinny	8174	7108	6365
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	22	14	21
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	47	29	6
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	-	-	-
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania Dziecka	180	202	201
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	325	316	313
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	555	458	413
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1827	1542	1343
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1486	1259	1064
Zasiłek pielęgnacyjny	1323	1354	1311
Świadczenie pielęgnacyjne	918	624	200
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	40	22	31
Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	24	43
Zasiłek dla opiekuna	0	0	546
Liczba świadczeń rodzinnych ogółem	14897	12952	11857

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych przez M-GOPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 1.845.145zł w 2012 r. do 1.633.828 zł w 2014 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 14.897 w 2012 r. do 11.857 w 2014 r.). Liczba rodzin z nich korzystających ulegała natomiast wahaniom (444 w 2012 r., 411 w 2013 r., 384 w 2014 r.).

Najczęściej M-GOPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej jak i zasiłek pielęgnacyjny.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku

bezsukteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	47	31	32
Liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	566	479	371
Wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	173868	157687	129587

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2012-2014 M-GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne, ulegała wahaniom (47 w 2012 r., 31 w 2013 r., 32 w 2014 r.), liczba wypłaconych świadczeń również ulegała spadkowi (566 w 2012 r., 479 w 2013 r., 371 w 2014 r.). W związku z tym malała także wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (173.868 zł w 2012 r., 157.687 zł w 2013 r., 129.587 zł w 2014 r.).

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku realizuje również zadania wynikające z rozdziału 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: Praca z rodziną. W roku 2014 w ramach resortowego programu wspierania rodziny zatrudniono asystenta rodziny, którego skierowano do pracy z 8 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Wszystkie rodziny podejmujące współpracę z asystentem podpisują plan pracy, gdzie określone są zasady i obszary działań, jakie asystent i rodzina mają za zadanie wykonać podczas trwania współpracy. Asystent rodziny współdziała z kuratorami, sprawującymi nadzór nad rodzinami; pedagogami; wychowawcami dzieci z rodzin objętych asystenturą.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Poza Miejsko Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w gminie Lipsk nie funkcjonują inne jednostki.

Mieszkańcy gminy mogą jednak korzystać z oferty jednostek wsparcia funkcjonujących poza gminą oraz organizacji pozarządowych. Należą do nich m.in.: CIS Kurianka, PCPR Augustów, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania mieszkańców gminy Lipsk.

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012 – 2014 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 35. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	-	-	-
Liczba dzieci z gminy adoptowanych	-	-	-
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	8	1
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	1
Liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	8	16	10
Liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	0	0
Liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	4	8	6
Liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	2	2
Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	-	-	-
Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	-	-	-

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie

W latach 2012-2014 liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych ulegała wahaniom (8 w 2012 r., 16 w 2013 r., 10 w 2014 r.). W roku 2013 umieszczono 8 dzieci w rodzinach zastępczych, zaś w 2014 r. do rodzin zastępczych trafiło jedno dziecko. Jeśli chodzi o pobyt dzieci z gminy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, to w analizowanym okresie tylko w 2012 jedno dziecko z gminy zostało umieszczone w tego typu placówce. W 2012 r. 4 rodziny zastępcze objęły opieką dzieci z terenu gminy w 2013 – 8 rodzin natomiast w 2014 roku było to 6 rodzin.. Warto dodać, iż w 2012, 2013 i w 2014 roku usamodzielniono po 2 wychowanków pochodzącym z gminy.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Lipsk korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców

gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty, których korzystali mieszkańcy gminy w 2014 roku.

Nazwa i adres instytucji	Kategoria klienta oraz liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2014 r.
CIS Kurianka	Długotrwale bezrobotni – 5 osób
PCPR Augustów	Osoby niepełnosprawne Osoby doznające przemocy
Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Monar – Markot (Garbaś Drugi)	Osoby bezdomne

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku

16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

W roku 2014 z powodu niepełnosprawności ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej skorzystało 66 rodzin (192 – liczba osób w rodzinach), w tym 43 z obszarów wiejskich. Udzielone wsparcie miało przede wszystkim charakter finansowy w postaci zasiłków stałych, okresowych bądź celowych. Pomoc finansowa dotyczyła głównie dofinansowaniu do zakupu leków, pokrycia kosztów leczenia, kosztów rehabilitacji oraz pokrycia bieżących wydatków. Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wynika, iż na terenie gminy Lipsk mieszka 11 niepełnosprawnych z powodu choroby psychicznej oraz 4 osoby upośledzone umysłowo. W dalszej analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Lipsk wykorzystano dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach w okresie 01.2014 – 04.2014. W 2014 roku do kwietnia w gminie Lipsk ilość osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Struktura wiekowa osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności w gminie w okresie 01.2014-04.2014r.

Grupy wieku	Liczba osób
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	3
Osoby w wieku produkcyjnym	1
Osoby w wieku poprodukcyjnym	-

Dane Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

Tabela 38. Struktura osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności według poziomu wykształcenia w gminie w okresie 01.2014-04.2014 roku.

Poziom wykształcenia	Liczba osób
Mniej niż podstawowe	1
Podstawowe i gimnazjalne	2
Zasadnicze	1

Dane Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2014 roku wszystkie osoby zaliczone w danym okresie do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem były osobami niepracującymi.

W Lipsku rozwija swoją działalność Stowarzyszenie „Pomóż sobie”, celem którego jest wszechstronne działanie na rzecz osób niepełnosprawnych i dzieci potrzebujących pomocy. Działania, które od początku, jako Stowarzyszenie podejmuje, mają na celu podtrzymanie samodzielności osób niepełnosprawnych, ich aktywizację oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. Służą temu wspólne spotkania, imprezy, wyjazdy, festyny, jak również spotkania z innymi organizacjami, instytucjami, szkołami. Poprzez swoje działania starają się także eliminować bariery społeczne, mentalne, uwrażliwiać na problemy osób niepełnosprawnych i na poszanowanie prawa do ich godnego i równego traktowania, ale nie na zasadzie izolacji tylko akceptacji i integracji społecznej.

Działania Stowarzyszenia „Pomóż sobie” są realizowane z osobami niepełnosprawnymi, dziećmi potrzebującymi pomocy, ich opiekunami, wolontariuszami – nauczycielami i ucznia-mi ZSS w Lipsku.

Dotychczasowe działania Stowarzyszenia „Pomóż sobie”:

- Zrealizowanie zadania publicznego „Zdrowa gmina”,
- Zrealizowanie dotacji Starostwa Powiatowego w Augustowie w formie działań sportowo-rekreacyjnych w okresie zimowym,
- Zrealizowanie zadania publicznego „Propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród

osób niepełnosprawnych oraz integracji w tym zakresie osób niepełnosprawnych i zdrowych”,

- Zrealizowanie zadania publicznego „Upowszechnianie kultury, sztuki i tradycji wśród społeczeństwa oraz integracyjna działalność w dziedzinie kultury i sztuki wśród osób niepełnosprawnych i zdrowych”,
- Zrealizowanie zadania publicznego „Propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród osób niepełnosprawnych oraz integracji w tym zakresie osób niepełnosprawnych i zdrowych” .

Co roku w/w stowarzyszenie organizuje w swojej siedzibie różnego rodzaju zabawy i konkursy w zależności od uroczystości, np.:

- W styczniu organizowana jest integracyjna zabawa choinkowa pt. „Mikołaj”,
- W lutym organizowana jest zabawa integracyjna „Walentynki”,
- W listopadzie organizowana jest zabawa integracyjna „Andrzejki”,
- W grudniu organizowane jest spotkanie Wigilijne.

Dzięki dofinansowania z dotacji organizowane są wyjazdy integracyjne do:

- Gospodarstwa Agroturystycznego w Żarnowie I, gdzie osoby niepełnosprawne korzystają z rehabilitacji w formie hipoterapii,
- Ośrodka Żeglarskiego „Yacht Club” w Rajgrodzie,
- Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie,
- Aquapark w Suwałkach.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu Alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem Alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Lipsk w latach 2012-2014.

Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014.

Wielkość wydatków	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	51.548,84	48.636,44	60.626,17
Na przeciwdziałanie narkomanii	6182,45	5621,19	3449,76
Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2152,52	1033,59	119,90
Razem	49.883,81	55.291,22	64.195,83

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipsku.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ulegała wahaniom (51.548,84 zł w 2012 r., 48.636,44 zł w 2013 r., 60.626,17 zł w 2014 r.).

W analizowanym okresie wahaniom ulegały także środki finansowe przeznaczone na walkę z alkoholizmem, a w 2014 r. wysokość kwot wydatkowanych na przeciwdziałanie narkomanii była niższa niż w latach 2012-2013. W budżecie uwzględniono również osobne środki mające służyć działaniom ograniczającym przemoc w rodzinie (119,90 zł w 2014r.)

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Lipsk oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012.

ZAGADNIENIA	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	18	17	18
Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	-	1	1
Liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	4	6	
Liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania jednodniowych zezwoleń	2	4	4
Liczba osób z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	44	36	27
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	3	4
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	3	5	6
Liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	3	5	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipsku.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na podobnym poziomie (z 18 w 2012 r. do 17 w 2013r). W analizowanym okresie identyczna była liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 1 w 2013 r. do 1 w 2014 r.), zaś liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zwiększała się nieznacznie (4 w 2012 r., 6 w 2013 r). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, GKRPA nie wydała też negatywnych opinii dotyczących zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W 2012 roku liczba osób nimi objętych była najwyższa -44 w porównaniu do lat 2013 – 36 porad i 27 porad w 2014

roku. W analizowanym okresie wahała się liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (5 w 2012 r. do 3 w 2013 r.,4 w 2014 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2012-2014 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio 3, 5 i 6 osobami dotkniętymi tym problemem, a w sumie 14 osoby skierowała na terapię. W stosunku do sprawców przemocy w rodzinie nie zostały złożone żadne zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie.

Nazwa i adres jednostki	Liczba porad/osób objętych wsparciem w 2014 roku
Punkt konsultacyjny w Lipsku, ul. Kościelna	223 porady
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	-

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipsku.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY

Sektor organizacji pozarządowych istniejących w gminie charakteryzuje się dużym potencjałem oraz różnorodnością. Dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy korzystne jest istnienie instytucjonalnych form wielostronnego wsparcia organizacji pozarządowych. Umożliwia to rozwój ich kultury organizacyjnej oraz możliwość pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania. Sprzyja to także rozwojowi współpracy organizacji pozarządowych z sektorem publicznym. Organizacje pozarządowe mieszczące się w Lipsku:

- Stowarzyszenie „Pomóż sobie”,
- Stowarzyszenie Miłośników Lipskiej Pisanki i Tradycji,
- Towarzystwo Przyjaciół Lipska,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przebiśnieg”,
- Ludowo – Uczniowski Klub Sportowy „Biebrza” Lipsk,
- Podlaska Szkoła Taekwon-Do „Ko –Dang” Lipsk.

19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Stworzenie jednolitego a zarazem kompleksowego obrazu sytuacji społecznej gminy Lipsk nie jest łatwe. Fragmentaryczność wielu źródeł danych statystycznych utrudnia to zadanie.

W trakcie prac diagnostycznych określono charakterystyczne cechy Gminy Lipsk. Terytorium gminy jest silnie rozciągnięte i ma charakter przeważnie rolniczy; dominują użytki rolne. Występują relatywnie duże odległości pomiędzy miejscowościami, które utrudniają mobilność mieszkańców, w szczególności osób w złej sytuacji materialnej nieposiadających własnego samochodu lub uprawnień do kierowania. Bariere tę pogłębia fakt, iż w gminie słabo funkcjonują środki komunikacji publicznej.

Spada liczba ludności, zaś społeczeństwo gminy się starzeje: maleje odsetek dzieci i młodzieży, rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencja ta nie przybiera wprawdzie jeszcze rozmiarów katastrofalnych, jednakże w perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy się spodziewać dalszych zmian w strukturze demograficznej. Starzenie się społeczeństwa będzie się wiązało z poszerzeniem kręgu osób wymagających opieki i wsparcia z powodu chorób czy niesamodzielności wynikających z podeszłego wieku, przede wszystkim, dlatego, że takiego wsparcia nie zapewni im rodzina. Już dziś obserwujemy, że coraz rzadsze są rodziny wielopokoleniowe, bo społeczeństwo propaguje model rodziny nuklearnej, zaś dorosłe dzieci i wnuki migrują do większych miast lub za granicę w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. W przyszłości będzie, zatem wzrastać liczba osób starszych wymagających opieki instytucjonalnej organizowanej przez samorząd gminy, administrację państwową lub podmioty prywatne (przedsiębiorców i organizacje pozarządowe). Omawiana zmiana wymusi tworzenie i rozwój różnorodnych usług dla osób starszych, przyczyniając się do powstawania nowych miejsc pracy w ramach tzw. „srebrnej gospodarki”. Położenie gminy z dala od dróg krajowych negatywnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Poważnym problemem gminy jest bezrobocie. Na koniec 2014 r. w PUP, jako „bezrobotni” zarejestrowanych było aż 381 mieszkańców gminy, co stanowi stopę bezrobocia rejestrowanego w okolicy 40% (Dane: GUS). Częściej bez pracy są kobiety, osoby młode, a także mieszkańcy mający niskie wykształcenie. Bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, powoduje poważne negatywne konsekwencje psychologiczne i materialne w wymiarze indywidualnym oraz społecznym. Koszty ponosi również gospodarka lokalna oraz budżet gminy, ponieważ mieszkańcy minimalizują konsumpcję, płacą mniej podatków oraz częściej korzystają z pomocy społecznej. W istocie wyzwaniem nie jest jednak tylko o bezrobocie, które dość łatwo zidentyfikować w oparciu o dane PUP ale tzw. ukryte bezrobocie, praca w „szarej strefie”.

Duża część mieszkańców gminy korzysta z pomocy społecznej, z tego ponad połowa długotrwałe. Najczęściej doświadczanymi przez te osoby problemami uzasadniającymi objęcie ich wsparciem, są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność oraz

długotrwała lub ciężka choroba. Głębiej kryją się często jeszcze inne problemy, np. dysfunkcje społeczne (nadużywanie alkoholu, stosowanie przemocy wobec rodziny).

Samorząd gminy samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami zapewnia mieszkańcom różnorodne usługi społeczne, które spotykają się z pozytywnym odbiorem w szczególności oferta kulturalna, pomoc i opieka społeczna, jakość systemu edukacyjnego i oświaty, czystość, porządek i ład przestrzenny, dostęp do sportu i rekreacji, a także infrastruktura publiczna oraz gospodarki odpadami. Należy to jednak nadal rozwijać i dążyć do wzbogacenia usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych dostosowując ją do potrzeb odbiorców. Wysoką ocenę otrzymała również sfera bezpieczeństwa publicznego. W dziedzinie zdrowia mieszkańcy zauważają bariery tj. trudny dostęp do lekarzy specjalistów oraz placówek rehabilitacyjnych, a także niedostateczną opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

W świetle wcześniejszych konkluzji, nie dziwi niska aktywność społeczna w gminie. Mieszkańcy skupieni na tym, aby pozalać wszelkie sprawy socjalno-bytowe, dodatkowo obciążeni problemami takimi jak brak pracy, choroba czy niepełnosprawność, nie są zainteresowani działaniem na rzecz dobra wspólnego. Przyczyny niskiej aktywności społecznej tkwią w braku popularności takiej formy aktywności oraz dezintegracji społeczności lokalnych.

Na terenie gminy jest niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych oraz brak żłobków. Jest to duży problem uniemożliwiający powrót rodziców, głównie kobiet, na rynek pracy, a także zmniejszający szanse edukacyjne dzieci. Rozwiązaniem tego problemu może być tworzenie dodatkowych punktów przedszkolnych, żłobkowych, klubów dziecięcych. Aby takie inicjatywy pojawiły się w gminie potrzebna jest między innymi wiedza na temat przepisów regulujących ich powstawanie. Gmina może wesprzeć powstawanie nowych miejsc przedszkolnych, żłobków poprzez spotkania informacyjne oraz pomoc w znalezieniu odpowiednich lokali.

Wymienione wyżej aspekty stanowią w dużej mierze słabe strony gminy, jednak nie skazują na porażkę działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Potrzebne jest aktywne podejście do tematu polegające na zrozumieniu opisanych barier i tendencji, a następnie na poszukiwaniu skutecznych dróg wyjścia z negatywnej sytuacji.

Istnieje potrzeba utworzenia na terenie gminy Lipsk, Środowiskowego Domu Samopomocy, który byłby dużym wsparciem dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Aktualnie najbliższy ośrodek, do którego muszą dojeżdżać potrzebujący jest oddalony o ponad 30 km., co jest bardzo dużym utrudnieniem. Nie każda rodzina posiada możliwość dowiezienia codziennie osoby niepełnosprawnej do oddalonego ośrodka, ponieważ wymaga to dużego zaangażowania pozostałych członków rodziny, poświęcenia często całego dnia oraz wydatkowania środków finansowych. Jest to dość kłopotliwe, ponieważ jak pokazują statystyki, większość osób pochodzi z obszarów wiejskich, gdzie występuje zobowiązanie pracą w gospodarstwie, problemem jest także znikoma komunikacja miejska. Dlatego osoby niepełnosprawne z naszej gminy albo korzystają raz na jakiś czas z takiej oferty albo nie korzystają wcale. Uruchomienie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy

Lipsk byłoby odpowiedzią na lokalne potrzeby osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin.

20. ANALIZA SWOT SYTUACJI SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy SWOT oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT.

Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Lipsk. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Zebranie materiału informacyjnego i przeprowadzenie szeregu konsultacji pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych w gminie Lipsk i opracowanie analizy SWOT. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

Analiza SWOT na terenie gminy Lipsk

MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Położenie gminy w miejscu występowania atrakcyjnych warunków krajobrazowo – przyrodniczych• Możliwości zagospodarowania zasobów naturalnych i przestrzeni na cele rekreacyjno – wypoczynkowe• Bogata tradycja ludowa• Oferta kulturalna gminy• Dobre zaplecze lokalowe MGOK• Znaczna liczba organizacji pozarządowych• Otwartość gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi• Aktywna działalność organizacji pozarządowych• Ulgi i regulacje podatkowe dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy• Sprawnie działający samorząd• Aktywna społecznie młodzież• Prężnie działający wolontariat• Wysoki poziom oświaty, w tym właściwe wykształcenie kadry pedagogicznej• Szeroka forma proponowanej profilaktyki i prewencji społecznej• Aktywna działalność klubów sportowych• Doświadczona i wysoko wykwalifikowana kadra medyczna• Kompleksowość świadczonych usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej• Realizacja programów pomocowych współfinansowanych przez gminę (dożywianie, asystent rodziny, itp.)

- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego
- Prężnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych
- Wyspecjalizowana kadra pracowników socjalnych
- Dobre rozpoznanie potrzeb w zakresie pomocy społecznej (potrzeb środowiskowych)
- Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy

SŁABE STRONY

- Peryferyjne położenie gminy
- Brak systemowych działań związanych z promocją gminy
- Słaby stan techniczny obiektów użyteczności publicznej
- Brak kanalizacji na wiejskim terenie gminy
- Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań związanych z rozwojem gminy
- Niewystarczająca baza noclegowa
- Niewystarczająca ilość obiektów małej architektury
- Niewystarczająca infrastruktura społeczna np. świetlice wiejskie, kluby – miejsca i formy aktywności lokalnej
- Niewielki udział osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym
- Niewystarczająca liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych
- Rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze
- Niewystarczające wsparcie i opieka nad osobami niepełnosprawnymi
- Niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- Brak podmiotów ekonomii społecznej
- Brak domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi
- Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży
- Niewystarczające kompetencje ułatwiające funkcjonowanie w dorosłym życiu
- Niewielka liczba działań na rzecz rodziny
- Brak na terenie gminy idei wolontariatu na rzecz osób starszych
- Niewystarczająca liczba działań upowszechniających i promujących lokalne tradycje ludowe
- Niewystarczające wyposażenie placówek oświatowych i świetlic
- Nie w pełni zadowalająca infrastruktura placówek oświaty
- Niedostateczna liczba autobusów szkolnych
- Zbyt niskie stypendia szkolne
- Brak miejsc opieki nad dziećmi w wieku 0-3 lat
- Brak kontraktu z NFZ na prowadzenie świadczeń z rehabilitacji
- Niewystarczająca wiedza o chorobach wieku starczego, zarówno wśród osób starszych jak i ich otoczenia
- Wysoka stopa bezrobocia
- Mała liczba pracodawców
- Brak inwestorów zewnętrznych
- Niski poziom przedsiębiorczości
- Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych

- Wyuczona bezradność
- Niska świadomość dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie
- Niewystarczająca edukacja rodziców z zakresie kompetencji rodzicielskich

SZANSE

- Możliwość ograniczenia bezrobocia poprzez aktywizację zawodową
- Rozwój turystyki i agroturystyki
- Rozwój turystyki kwalifikowanej
- Rozwój ekonomii społecznej
- Rozwój infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców gminy i turystów
- Bardziej efektywna promocja gminy i jej oferty gospodarczej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej
- Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych dla podmiotów gospodarczych , jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych
- Możliwość rozwoju funkcji kulturalnych i społecznych dzięki modernizacji obiektów użyteczności publicznej
- Rozwój infrastruktury społecznej i podniesienie jakości życia mieszkańców
- Duży potencjał siły roboczej
- Moda na zdrowy i sportowy styl życia
- Promocja zdrowia i aktywizacja mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej
- Rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze
- Rozszerzenie oferty świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych
- Realizacja różnego rodzaju działań mających na celu wzmacnianie więzi rodzinnych, integracji rodziny oraz zachęcanie do wspólnego spędzania czasu wolnego
- Powstanie dziennego domu pobytu dla osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi

ZAGROŻENIA

- Starzenie się społeczeństwa
- Systematycznie zmniejszająca się liczba mieszkańców
- Niż demograficzny
- Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych ludzi
- Mała aktywność bezrobotnych w poszukiwaniu sposobów na lepsze życie
- Występujące zjawisko pokoleniowego dziedziczenia bezradności
- Nasilający się rozpad więzi społecznych
- Rosnąca liczba rodzin niepełnych
- Osłabienie więzi, tradycji rodzinnych, „stresujący i szybki styl życia”
- Słaba dostępność do ustawicznego kształcenia osób dorosłych
- Nakładanie nowych zadań na gminę bez zabezpieczenia finansowego
- Częste zmiany przepisów
- Skomplikowane wnioski unijne, zawikłane wymogi formalne
- Wysokie koszty związane z zatrudnianiem pracowników i prowadzeniem działalności gospodarczej
- Pogarszanie się sytuacji finansowej podmiotów leczniczych

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Prognoza przemian społecznych jest niezwykle ważna przy podejmowaniu wszelkich decyzji o przyszłości gminy – stała się, więc częścią niniejszej strategii. Choć przyszłość posiada wiele niejasności i jest czasami nieprzewidywalna, niektóre procesy można i trzeba uznać, aby uzasadnić podejmowane działania. Dlatego też Cele strategii muszą być odpowiednie do tego, co przyniesie przyszłość. Dzisiejsze czasy niosą ze sobą duże ryzyko gwałtownych, jakościowych zmian, których konsekwencją mogą być takie zjawiska jak redukcja zatrudnienia oraz jednoczesny niedobór odpowiednio wykwalifikowanych kadr. Duża zmienność uwarunkowań społeczno – gospodarczych i prawno – regulacyjnych sprawia, że Gmina Lipsk musi stawiać czoła wielu różnorodnym wyzwaniom, jak też identyfikować i wykorzystywać pojawiające się zmiany i szanse. Skala problemów społecznych gminy wskazuje na konieczność podjęcia w przyszłości działań zmierzających do rozwiązania pojawiających się problemów lub zmniejszenia ich negatywnego wpływu na życie mieszkańców.

Wśród wielu problemów społeczno – gospodarczych występujących na terenie Gminy Lipsk prognozuje dalsze występowanie bezrobocia. Jest to jeden z najtrudniejszych problemów w gminie, ponieważ utrwała proces ubożenia mieszkańców gminy i generuje kolejne problemy społeczne, między innymi bezradność i niewydolność ekonomiczną i społeczną, uzależnienie. Prognozuje się, iż pomoc osobom bezrobotnym poprzez budowę systemu wsparcia wpłynie na wzrost aktywności tych osób na rynku pracy. Pomoc ta będzie miała pozytywny wpływ na zmniejszenie problemu wykluczenia społecznego oraz będzie przyczyniać się do niwelowania psychospołecznych skutków bezrobocia.

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej znaczną część stanowią rodziny dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność rodzin powoduje dezorganizację życia rodziny szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkalnych oraz różnego typu patologie. Na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w środowisku społecznym prowadzone będą działania mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Poprzez pomoc tym rodzinom prognozuje się poprawę funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych. Przewiduje się także w przyszłości wzrost występowania problemów uzależnień w rodzinach, co wiąże się także z kryzysem i przemocą w rodzinach. Uzależnienia stanowią poważny problem społeczny, który oprócz autodestrukcji jednostki ma negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny, a często doprowadza do całkowitej jej dezorganizacji. Problemy te ujawniają się coraz częściej. Zazwyczaj wiążą się z funkcjonowaniem w społeczeństwie (brak akceptacji w środowisku, problemy zawodowe, materialne, rodzinne). Gmina przygotowana

jest na wzrost takiego typu problemu i będzie rozwiązywać ten problem stosując profilaktykę i zwalczanie uzależnień. Umożliwi to uczestnictwo w życiu społecznym szerszej grupie osób.

Nasila się rozpad więzi społecznych następuje osłabienie więzi, tradycji rodzinnych, „stresujący i szybki styl życia” nie sprzyja integracji społecznej. Zauważa się rosnącą liczbę rodzin niepełnych. Spowodowane to jest rozwodami, wyjazdami z granic. Planuje się stałe wsparcie osób i rodzin będących w kryzysie poprzez wykorzystanie bazy i zasobów ludzkich w propagowaniu wartości kulturowych, sportu i rekreacji. Prognozuje się zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują oraz reagowanie na nowo pojawiające się problemy.

Na terenie Gminy Lipsk rozwinięta jest sieć usług opiekuńczych. Osoby wymagające opieki całodobowej również są nią objęte. Planuje się zwiększenie dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. W ramach realizacji tego zadania podejmowane będą działania mające na celu dokształcanie obecnie zatrudnionej kadry pracowniczej oraz zatrudnienie nowej wysoko wykwalifikowanej.

Dalszy rozwój kultury i edukacji będzie możliwy dzięki ogromnemu wsparciu i zaangażowaniu władz samorządowych. Planuje się utworzenie Lipskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej, w którym funkcjonować będą organizacje pozarządowe wspierające działania gminy w szeroko rozumianej polityce społecznej.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzanie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz. Celem Strategii są działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, wsparcie psychologiczne działania na rzecz ochrony zdrowia i integracji społeczeństwa. Poprzez cele, kierunki działań oraz propozycje zadań do realizacji, ma dotrzeć do najbardziej potrzebujących.

Istnieje konieczność uruchomienia Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy Lipsk. Byłoby to także odpowiedzią na lokalne potrzeby osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin. Rodzice i opiekunowie osób niepełnosprawnych od wielu lat borykają się problemem w postaci braku możliwości zapewnienia specjalistycznej opieki i zajęć edukacyjnych w sposób ciągły i zorganizowany.

W sierpniu 2014 r. przez rodziców i opiekunów osób chorych utworzona została lista osób popierających inicjatywę utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy, na którą wpisały się 162 osoby. Z kolei na listę uczestników chętnych do korzystania z ŚDS zostało wpisanych 20 osób. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy Lipsk jest niezbędnym działaniem na rzecz poprawy życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Profesjonalne i systematyczne zajęcia ze specjalistami niewątpliwie pozwolą osobom niepełnosprawnym podnieść swój poziom samodzielności i funkcjonowania w codziennym życiu a także przyczynią się do wzrostu umiejętności interpersonalnych i wiary we własne możliwości.

2. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁANIA, CZAS REALIZACJI, RAMY FINANSOWE

Na lata obowiązywania niniejszej Strategii, w gminie Lipsk, przyjmuje się poniższą wizję:

***Lipsk gminą rozwijającą się gospodarczo
zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
oraz społecznie
poprawiając jakość życia społeczności lokalnej***

Priorytet I: Aktywnie rozwijający się rynek pracy

Priorytet II: Poprawa procesu opieki i wychowania w rodzinach

Priorytet III: Osoby zależne aktywnymi uczestnikami życia społecznego

Priorytet IV: Dzieci i młodzież przygotowane do wejścia w dorosłe życie

Priorytet V: Poprawa oferty kulturalnej i turystycznej

Priorytet VI: Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców gminy

PRIORYTET I: Aktywnie rozwijający się lokalny rynek pracy

Cel strategiczny 1: Poprawa sytuacji na rynku pracy

Cel operacyjny 1: Podnoszenie kwalifikacji i zwiększanie aktywności do zatrudnienia mieszkańców

Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Aktywizacja osób wchodzących i powracających na rynek pracy poprzez doradztwo zawodowe, psychologiczne oraz pośrednictwo pracy	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, PUP, NGO,	Liczba przeprowadzonych konsultacji i warsztatów Liczba podopiecznych ŚDS
Organizowanie lub współorganizowanie kursów i szkoleń dla osób dorosłych pracujących i poszukujących pracy	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, NGO	Liczba zorganizowanych /współorganizowanych kursów i szkoleń
Realizacja instrumentów aktywizacji edukacyjnej umożliwiającej uzupełnienie lub podniesienie poziomu wykształcenia formalnego	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, NGO	Liczba osób, która uzupełniła wykształcenie
Organizacja staży, praktyk, zajęć reintegracji zawodowej oraz subsydiowanych miejsc pracy u	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, UM, NGO	Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia

lokalnych pracodawców			
Sfinansowanie udziału w CIS/KIS/ZAZ	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, UM, NGO, PUP	Liczba osób, które otrzymały finansowanie
Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS	Liczba udzielonych świadczeń finansowych
Cel operacyjny 2: Rozwój przedsiębiorczości			
Ulgi dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy	Budżet gminy	UM	Liczba przyznanych ulg Kwota udzielonych ulg
Organizowanie konkursów na najlepszą firmę/ najlepszego pracodawcę.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM, NGO	Liczba przeprowadzonych konkursów
Utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM	Liczba przedsiębiorców, która rozpoczęła działalności gospodarczą na terenie specjalnej strefy ekonomicznej
Promocja i rozwój ekonomii społecznej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, NGO	Liczba warsztatów, szkoleń, wyjazdów studyjnych,

			Liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej
Wsparcie doradcze, szkoleniowe i finansowe (dotacje, pożyczki, poręczenia) dla osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej	Działalność własna Środki zewnętrzne	UM, MGOPS, NGO	Liczba przeprowadzonych szkoleń, dotacji, pożyczek Liczba powstałych podmiotów gospodarczych
Promocja gminy mająca na celu pozyskanie inwestorów zewnętrznych.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM, NGO	Liczba materiałów promocyjnych
Czas realizacji: 2016-2021			

PRIORYTET II: Poprawa procesu opieki i wychowania w rodzinach

Cel strategiczny 1: Pomoc rodzinom będącym w kryzysie

Cel operacyjny 1: Zmniejszenie skali dysfunkcji w rodzinach

Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie ograniczenia zjawiska alkoholizmu, nikotynizmu oraz narkomanii	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, NGO, Szkoła, SP ZOZ, Gminna Komisja ds. rozwiązywania problemów alkoholowych	Liczba spotkań, Liczba przeprowadzonych konkursów i akcji profilaktycznych, Wysokość wsparcia finansowego przekazanego organizacjom pozarządowym ze środków GKds.RPA,
Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS, NGO, Szkoła, SP ZOZ, Gminna Komisja ds. rozwiązywania problemów alkoholowych	Liczba broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy Liczba zakładek na stronie internetowej MGOPS poświęconych przemocy i wsparciu osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	Budżet gminy	Zespół Interdyscyplinarny,	Liczba założonych „Niebieskich Kart”

w tym Zespołu Interdyscyplinarnego		MGOPS, Policja, SP ZOZ, Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe	
Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz rowadzenie pracy socjalnej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS	Liczba osób objętych wsparciem
Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych.	Budżet gminy Budżet Państwa Środki zewnętrzne	MGOPS	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego Liczba osób korzystających z programów dożywiania, w tym liczba dzieci
Cel operacyjny 2: Wzmocnienie kompetencji rodzicielskich			
Organizacja spotkań dla rodziców i opiekunów dotyczących rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych spotkań Liczba konsultacji i porad udzielonych przez pedagoga szkolnego Liczba konsultacji i porad udzielonych przez psychologa szkolnego
Pomoc rodzinom doświadczającym	Budżet gminy		

trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji w postaci asystentury rodzinnej	Środki zewnętrzne	MGOPS	Liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną
Organizowanie rodzinnych pikników, festynów, zawodów sportowych i oraz innych form służących wzmocnieniu więzi w rodzinach	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Szkoła, NGO, MGOPS, MGOK, Gmina	Liczba imprez
Czas realizacji: 2016-2021			

PRIORYTET III: Osoby zależne aktywnymi uczestnikami życia społecznego			
Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu społecznym			
Cel operacyjny 1: Aktywizowanie osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych			
Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Utworzenie „Klubu Seniora”	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK,	Liczba uczestników
Realizacja różnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej osób starszych,	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK, SPZOZ	Liczba aktywności

chorujących i niepełnosprawnych			
Organizacja imprez służących integracji oraz przełamywania stereotypów dotyczących osób niepełnosprawnych i chorych wśród społeczeństwa	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK	Liczba imprez
Cel operacyjny 2: Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych.			
Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM, MGOPS, Placówki oświatowe	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych
Zapewnienie domowych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych w celu jak najdłuższego utrzymania ich w środowisku zamieszkania	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOPS	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy Lipsk	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM, MGOPS, NGO	Liczba podopiecznych ŚDS
Czas realizacji: 2016-2021			

PRIORYTET IV: Dzieci i młodzież przygotowane do wejścia w dorosłe życie

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu edukacji i pomoc w przygotowaniu dzieci i młodzieży do wejścia w dorosłe życie

Cel operacyjny1: Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Wspieranie doskonalenia kadry pedagogicznej uwzględniającej nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe	Liczba ukończonych szkoleń
Prowadzenie zajęć z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów z trudnościami, deficytami rozwojowymi i zdolnych	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe	Liczba dzieci objętych pomocą Liczba godzin zajęć
Realizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych doskonalących wiedzę i umiejętności oraz rozwijających pasje i zainteresowania dzieci i młodzieży.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe	Liczba zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach
Stypendia szkolne	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, UM, MGOPS	Liczba przyznanych stypendiów Wartość przyznanych

			stypendiów
Stworzenie systemu opieki nad dziećmi w wieku 0-3 lat oraz zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, UM	Liczba utworzonych punktów Liczba miejsc przedszkolnych
Doposażenie placówek oświatowych w sprzęt TIK oraz pomoce dydaktyczne	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, UM	Liczba i rodzaj zakupionego sprzętu i pomocy dydaktycznej
Poprawa infrastruktury placówek oświatowych (remont przedszkola, budowa miejsc zabaw i rekreacji, ogrodzenie, itp.)	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, UM	
Cel operacyjny 2: Wzmocnienie kompetencji ułatwiających funkcjonowanie w dorosłym życiu			
Kształcenie dzieci i młodzieży w ramach zajęć szkolnych oraz pozaszkolnych form edukacji w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, NGO	Liczba przeprowadzonych zajęć Liczba zorganizowanych akcji informacyjnych
Organizacja doradztwa zawodowego oraz szkoleń dot. rynku pracy i kariery zawodowej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, NGO	Liczba przeprowadzonych zajęć
Rozwój wolontariatu i przygotowanie do pracy wolontariuszy	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, NGO	Liczba wolontariuszy Liczba akcji, w której wzięli

			udział wolontariusze
Czas realizacji: 2016-2021			

PRIORYTET V: Poprawa oferty kulturalnej i turystycznej			
Cel strategiczny 1: Rozwijanie i promocja oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej			
Cel operacyjny 1: wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców			
Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz dorosłych poprzez rozwijanie oferty sportowej, kulturalnej i artystycznej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	Placówki oświatowe, MGOK, NGO, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba i rodzaj zajęć Liczba uczestników zajęć i wydarzeń
Organizacja półkolonii dla dzieci i młodzieży podczas ferii i w okresie wakacyjnym	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, Placówki oświatowe, NGO	Liczba zorganizowanych półkolonii Liczba uczestników
Organizacja konkursów, wiedzy, artystycznych, czytelniczych, itp.	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, Placówki oświatowe, NGO	Liczba zorganizowanych konkursów Liczba uczestników
Organizacja spotkań dla mieszkańców	Budżet gminy	MGOK, NGO	Liczba zorganizowanych

ze znanymi ludźmi kultury, polityki, sztuki oraz z ludźmi z pasją	Środki zewnętrzne		spotkań Liczba uczestników
Organizacja uroczystości i imprez kultywujących lokalne tradycje oraz zwyczaje z okazji świąt narodowych, religijnych i ważnych rocznic	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, UM, Placówki oświatowe, NGO	Liczba zorganizowanych imprez
Prowadzenie treningów drużyn sportowych	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, Placówki oświatowe, , NGO	Liczba drużyn sportowych Liczba uczestników
Organizowanie imprez o charakterze sportowym (rajdy rowerowe, turnieje, mecze oraz zawody i turnieje sportowe, itp.)	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, Placówki oświatowe, NGO, SPZOZ	Liczba zorganizowanych imprez sportowych Liczba uczestników
Rozwój Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK	Powiększenie bazy lokalowej (1 budynek) Ilość zakupionego sprzętu (nagłośnieniowego, komputerowego, klimatyzacji, regałów bibliotecznyc)
Rozwój świetlic wiejskich	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK	Doposażenie w sprzęt 3 świetlic

Cel operacyjny 2: Wzrost integracji i aktywności społecznej			
Podejmowanie i realizacja inicjatyw obywatelskich	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK, Placówki oświatowe	Liczba inicjatyw
Organizacja imprez integrujących społeczeństwo	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK, Placówki oświatowe	Liczba imprez
Utworzenie Lipskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, UM, MGOK	Liczba powstałych dokumentów (typu statut, regulamin, zarządzenie)
Cel operacyjny 3: Rozwój promocji regionu			
Promocja na zewnątrz walorów wypoczynkowo-rekreacyjnych, dobrych warunków życia oraz możliwości inwestycyjnych w gminie, w celu pozyskania turystów i nowych mieszkańców	Budżet gminy Środki zewnętrzne	UM, MGOK, NGO	Liczba materiałów i artykułów reklamowych Liczba materiałów na stronie internetowej Liczba publikacji
Promocja gminy (publikacje, tworzenie produktów turystycznych np. gry miejskie)	Budżet gminy Środki zewnętrzne	NGO, MGOK, UM	Liczba wydanych publikacji, liczba produktów turystycznych
Zwiększenie reklamy gminnego kalendarza imprez kulturalnych i	Budżet gminy	MGOK	Liczba materiałów i artykułów reklamowych

sportowych	Środki zewnętrzne		
Aktualizacja i wydanie informatora turystycznego odnośnie regionu	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK	ilość wydanych egzemplarzy
Prowadzenie portalu dot. informacji kulturalnej i turystycznej	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, NGO, UM	Liczba publikacji na stronie internetowej Liczba odwiedzin strony
Organizacja szkoleń i warsztatów z zakresu prowadzenia agroturystyki	Budżet gminy Środki zewnętrzne	MGOK, NGO	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba uczestników
Cel strategiczny 2: Zachowanie bogatej tradycji ludowej regionu			
Cel operacyjny 1: Zwiększenie dostępności do kultury poprzez upowszechnianie i wzbogacanie oferty kulturalnej w społeczności lokalnej / działania służące podtrzymywaniu miejscowej tradycji i kultury			
Kierunki działania	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
Remont budynku muzeum Utworzenie nowych pracowni w muzeum Doposażenie domu kultury muzeum,	Budżet gminy Środki UE	MGOK, UM, NGO	Utworzenie 3 pracowni w muzeum

światlic wiejskich w odpowiednią bazę			
Zwiększenie zatrudnienia specjalistów – animatorów kultury	Budżet gminy Środki UE	MGOK	Zwiększenie liczby zatrudnionych animatorów
Konkursy związane z tradycją regionu	Budżet gminy	MGOK, NGO	Liczba przeprowadzonych konkursów Liczba uczestników
Prowadzenie warsztatów dot. ginących zawodów np. pisankarstwa	Budżet gminy	MGOK, NGO	Liczby prowadzonych zajęć w ciągu roku
Czas realizacji: 2016-2021			

Priorytet VI. Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców gminy

Cel strategiczny 1: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy

Cel operacyjny 1: Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego

Kierunki działania	Źródła finansowania	Czas realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
Prowadzenie cyklicznych akcji kontroli drogowych	W ramach działalności własnej	Policja	Liczba przeprowadzonych akcji
Dokonywanie wycinki drzew i krzewów ograniczających widoczność w ruchu drogowym	Budżet zarządcy dróg	Zarządca dróg	Liczba wyciętych drzew i krzewów

Cel operacyjny 2: Prowadzenie profilaktyki i prewencji społecznej

Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno - edukacyjnych w placówkach Oświatowych	W ramach działalności własnej	Placówki oświatowe	Liczba zrealizowanych programów Liczba dzieci i młodzieży objętych programem
Realizacja przedsięwzięć edukacyjno - informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	W ramach działalności własnej	Policja, Placówki oświatowe	Liczba przedsięwzięć edukacyjno - informacyjnych

Organizacja akcji podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa	W ramach działalności własnej	Policja, Straż Pożarna, Straż Graniczna	Liczba przeprowadzonych akcji
Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkoły podstawowej i gimnazjalnej na temat zasad bezpieczeństwa w ruchu pieszym (Bezpieczna droga do szkoły)	Budżet gminy	Placówki oświatowe, Policja	Liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych
Szkolenia dla młodzieży w zakresie zasad ruchu drogowego z możliwością uzyskania karty rowerowej	W ramach działalności własnej	Placówki oświatowe, Policja	Liczba przeprowadzonych szkoleń
Organizowanie konkursów wiedzy o ruchu drogowym	W ramach działalności własnej	Placówki oświatowe, Policja	Liczba zorganizowanych konkursów
Powszechna edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków drogowych	W ramach działalności własnej	Placówki oświatowe, Policja, SP ZOZ	Liczba przeprowadzonych spotkań Liczba przeprowadzonych pokazów
Rozpowszechnianie działań prewencyjnych, edukacyjnych, dotyczących ryzykownych zachowań, nawiązywania przypadkowych znajomości,	W ramach działalności własnej	Placówki oświatowe, Policja	Liczba przeprowadzonych akcji

zawierania znajomości przez Internet			
Cel strategiczny 2: Poprawa zdrowia mieszkańców gminy			
Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych i konsultacji medycznych.	Budżet gminy NFZ Środki zewnętrzne	SP ZOZ	Liczba przeprowadzonych akcji Liczba przeprowadzonych konsultacji
Organizacja badań medycznych	Budżet gminy - NFZ	SP ZOZ	Liczba badań
Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych nt. zdrowego stylu życia.	Budżet gminy NFZ Środki zewnętrzne	SP ZOZ, Placówki oświatowe, NGO	Liczba realizowanych działań
Wspieranie rozwoju usług opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych starszych i niepełnosprawnych.	Budżet gminy NFZ	SP ZOZ	Liczba osób i badań
Stworzenie możliwości prowadzenia usług rehabilitacyjnych	Budżet gminy NFZ	SP ZOZ	Liczba zabiegów

Rozwój opieki długoterminowej i geriatrycznej	Budżet gminy NFZ	SP ZOZ	Liczba osób
Czas realizacji: 2016-2021			

Ramy finansowe

Realizacja zadań zawartych w strategii rozwiązywania problemów społecznych wymagać będzie określonych nakładów finansowych. Środki na ich realizację pochodzić będą z następujących źródeł:

- Budżet gminy,
- Fundusze celowe,
- Budżet państwa,
- Fundusze strukturalne.

W tym celu zostaną wykorzystane różne formy finansowania:

- Dotacje celowe,
- Subwencje,
- Granty.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

W realizacji zadań określonych w strategii uczestniczyć będą jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i inne instytucje. Za koordynację wdrażania strategii odpowiedzialny będzie Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku. Strategia pełni rolę dokumentu integrującego działania wszystkich podmiotów życia społecznego w Gminie Lipsk a przede wszystkim pozwoli postrzegać gminę, jako zintegrowaną społeczność lokalną. Tworzy schemat długofalowej wizji rozwiązywania problemów społecznych a osiągnięte cele będą w przyszłości promować gminę.

Wdrażanie strategii pozwoli stawić czoła szybko zmieniającej się rzeczywistości i jednocześnie uniknąć poważnych konsekwencji dla społeczności lokalnej na skutek eliminowania ryzyka i poczucia bezsilności wobec radykalnych zmian społeczno-gospodarczych. Pozwoli również na lepsze zagospodarowanie zasobami ludzkimi w drodze bardziej efektywnego gospodarowania budżetem i stymulowanie zmian zgodnych z programem rozwoju gminy. Strategia podlegać będzie stosownej modyfikacji, w zależności od powstałych potrzeb - które zostaną zdiagnozowane w dalszych latach realizacji dokumentu.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Zebrane dane pozwolą zidentyfikować i

rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz określić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem burmistrza, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem burmistrza.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał stopień wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny poziomu wdrożenia wskazanych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Opracowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego wyszukają zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii. Środki na realizację projektów pochodzić będą z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych w obszarze pomocy społecznej jak i w innych obszarach ujętych w strategii.

- Budżet państwa,
- Fundusze strukturalne ,
- Fundusze celowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających

na polu polityki społecznej w gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk na lata 2016-2021 będzie realizowana między innymi poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla gminy Lipsk na lata 2016-2020,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Program współpracy Gminy Lipsk z organizacjami pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Zakres czasowy wykazu programów to 2016-2021.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsk na lata 2016-2021 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura dokumentu strategii.....	6
Tabela 2. Zaopatrzenie w wodę w 2014r.....	17
Tabela 3. Ujęcia wody w 2014r.....	18
Tabela 4. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków w 2014r.....	18
Tabela 5. Oczyszczalnie ścieków komunalnych w 2014r.....	19
Tabela 6. Zmiany potencjału ludności w gminie Lipsk w latach 1998-2014.....	20
Tabela 7. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 1995 – 2014.....	21
Tabela 8. Migracje ludności w gminie Lipsk w latach 1988-2013.....	21
Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki.....	22
Tabela 10. Zestawienie terenów górniczych w gminie Lipsk.....	23
Tabela 11. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014.....	27
Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	28
Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 1995 – 2013.....	29
Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	30
Tabela 15. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów w gminie w roku szkolnym 2014/2015.....	31
Tabela 16. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów w gminie w roku szkolnym 2015/2016.....	31
Tabela 17. Urządzenia rekreacyjno – sportowe.....	36
Tabela 18. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2015 rok.....	39
Tabela 19. Zakłady opieki zdrowotnej, w gminie w 2014 roku.....	40
Tabela 20. Apteki w gminie w 2014r.....	40
Tabela 21. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2014 roku.....	41
Tabela 22. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2014 roku.....	42
Tabela 23. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2014 roku.....	43

Tabela 24. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku.....	44
Tabela 25. Stan zatrudnienia w M-GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.....	45
Tabela 26. Wykształcenie kadry M-GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.....	46
Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	47
Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	48
Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez M- GOPS w latach 2012-2014.....	50
Tabela 30. Skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie...	52
Tabela 31. Realizacja dożywiania w szkołach i bursach na terenie woj. Podlaskiego. Liczba osób korzystających z dożywiania.....	53
Tabela 32. Realizacja dożywiania uczniów z Gminy Lipsk w szkołach i bursach w 2014r....	54
Tabela 33. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	55
Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	56
Tabela 35. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014.....	57
Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty, których korzystali mieszkańcy gminy w 2014 roku.....	58
Tabela 37. Struktura wiekowa osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności w gminie w okresie 01.04.2014-04.2014r.....	59
Tabela 38. Struktura osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności według poziomu wykształcenia w gminie w okresie 01.2014-04.2014r.....	59
Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	61
Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014.....	62
Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012.....	63
Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, dotkniętych przemocą w rodzinie.....	64